gemeente VOORSCHOTEN

Notulen raadsvergadering

NOTULEN van de vergadering van de raad van de gemeente Voorschoten, gehouden op 15 mei 2025 vanaf 20.00 uur.

Voorzitter: mevrouw N. Stemerdink, burgemeester.
Griffier: de heer B.J. Urban.

Aanwezige leden: de heer mr. drs. C. Bremmer, mevrouw R.E. de Bruin-Van Alphen, de heren A. Deuzeman, W.J. van Duivendijk, G. van den Ende en B. van Horck (na zijn beëdiging), mevrouw C.L. Ilić, mevrouw P.T.M. Kortekaas-Warmerdam, mevrouw J.G. van der Krogt, de heren P. 't Lam, B. Lavrijsen en E.M.L.H. Maassen (tot agendapunt 12), mevrouw K.S. van Meenen, mevrouw E. Mieremet, de heer M.P.A. van Oostrum, mevrouw M.H.R. Persoon, de heren A.L.R. Posthuma en B.W. Reinke, mevrouw J.C. Schroot, mevrouw H.M. van der Wende (tot haar afscheid), mevrouw P. Wijnen en mevrouw M.J.T. Zoun.

Aanwezige wethouders: de heer P. de Bruijn, de heer C.J. van der Elst en de heer H.G. Schokker.

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

De **voorzitter**: Ik open hierbij de vergadering van de gemeenteraad van 15 mei 2025.

Ik heb geen berichten van verhindering ontvangen. Welkom aan alle gasten op de publieke tribune. We hebben vanavond een bijzondere vergadering. Dat ziet u ook aan de bossen bloemen achter mij; die hebben we niet elke vergadering.

Er zijn twee wijzigingen van de agenda. Bij agendapunt 4 zou mevrouw Romke Biagioni vanavond worden benoemd tot commissielid voor Voorschoten Lokaal, maar wegens persoonlijke omstandigheden kan zij fysiek niet aanwezig zijn. Daardoor kan de benoeming niet doorgaan. Die schuift dus door naar de volgende raadsvergadering. Met uw goedvinden is agendapunt 4 hierbij dus van de agenda af.

Met betrekking tot agendapunt 11, de Verordening individuele inkomenstoeslag, is u een gewijzigd raadsvoorstel toegestuurd met bijlagen.

De agenda wordt aldus gewijzigd vastgesteld.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik heb een ordevoorstel. We hebben nu acht minuten spreektijd gekregen. Ik stel vast dat we vanavond heel veel voorstellen moeten bespreken. Ik wil dus eigenlijk voorstellen om de spreektijd per fractie met vier minuten te verlengen.

De **voorzitter**: Het ordevoorstel is om van acht minuten per fractie naar twaalf minuten per fractie te gaan. Ik hecht er als uw voorzitter aan om aan te geven dat als de vergadering anderhalf uur zou duren, de spreektijd per fractie met een minuut zou zijn verlengd. Bij een uur is de spreektijd acht minuten en bij anderhalf uur is de spreektijd maar negen minuten. Ik hecht er als voorzitter van uw raad aan om dat aan te geven. Wil er iemand reageren op het ordevoorstel om de spreektijd van acht minuten te verlengen naar twaalf minuten?

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Ik heb al eens eerder zo'n ordevoorstel gehoord. Dat was van de VVD en toen maakte ik dezelfde opmerking: ook staande de vergadering kunnen we de spreektijd nog verlengen. Daar hoeven we dus niet al gelijk mee te beginnen, want anders is het zo'n lange avond voor de mensen die ook nog de commissie WRG moeten doen.

De **voorzitter**: Zijn er nog anderen die op het ordevoorstel willen reageren? Dat is niet het geval. Dan breng ik het ordevoorstel nu in stemming.

In stemming komt het ordevoorstel.

De **voorzitter**: Het CDA wil zich van stemming onthouden. Dat kan niet. We zijn met de stemming bezig. Bent u voor of tegen het ordevoorstel?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. Dan zullen wij tegenstemmen, maar …

De **voorzitter**: Er is tijdens de stemming geen ruimte voor het afleggen van een stemverklaring. Ik heb daar al eerder ruimte voor gegeven. Het spijt mij zeer. De fractie van het CDA is tegen het ordevoorstel.

Het ordevoorstel wordt bij handopsteken verworpen met 5 tegen 16 stemmen, waarbij de fracties van de PvdA en GroenLinks ervoor hebben gestemd en de fracties van het CDA, D66, de SP, Voorschoten Lokaal en de VVD ertegen hebben gestemd.

De **voorzitter**: De spreektijden blijven dus acht minuten per fractie en veertien minuten voor het college.

2. Afscheid raadslid

De **voorzitter**: Ik ga naar het spreekgestoelte, want ik ga een aantal woorden tegen mevrouw Van der Wende zeggen, als u dat goedvindt. Zo niet, dan kunt u dat nu nog zeggen.

Geachte mevrouw Van der Wende; volgens mij mag ik op dit moment "beste Helma" zeggen. Dit is voor jou een ander begin van de raadsvergadering: geen presentielijst getekend, denk ik zomaar. O, die heb je wel getekend. Dan moet straks iemand anders opnieuw tekenen, want anders hebben we iets meer raadsleden dan wettelijk is toegestaan en ook een even aantal, wat niet zo handig is.

Je neemt vandaag afscheid als raadslid in Voorschoten, een besluit dat jij, jou kennende, zeker niet lichtzinnig hebt genomen. In je ontslagbrief heb je aangegeven dat de combinatie van een drukke fulltimebaan met veel avondwerk - we weten allemaal waar je werkt; we kunnen ons dus iets bij dat avondwerk voorstellen - een iets te zware belasting is gebleken. Dat is absoluut voorstelbaar, want een van de meest gehoorde obstakels voor het raadswerk is het aantal uren dat moet worden gedraaid of gemaakt voor een goede invulling van het raadswerk, zowel in deze raadzaal of in de fractievergadering als daarbuiten, waar het echte raadswerk wordt gedaan, zoals ik altijd zeg. Uiteindelijk heb je, alles afwegende, besloten om je ontslag in te dienen. Doorslaggevend was dat er binnen de CDA-gelederen, zoals je zelf mooi aangaf in je ontslagbrief, voldoende bereidwillige jonge mensen het mooie ambt van volksvertegenwoordiger op zich willen nemen. Dat zegt alles over jou: eerst zorgen voor de continuïteit en dan uiteraard de definitieve afweging maken.

Bij de verkiezingen van 2022 stond je als nummer 5 op de kieslijst van het CDA. Je begon als burgercommissielid, maar je werd al snel raadslid toen het CDA een wethouder leverde. Zoals je op de webpagina van het CDA zegt, wilde je een betrokken raadslid zijn en ervoor zorgen dat in onze gemeenteraad knopen worden doorgehakt. Zo ben je de afgelopen jaren ook zeker aan de slag geweest. Je droeg bij aan belangrijke beslissingen van de gemeenteraad, zoals de huisvesting van culturele instellingen. Soms was het ook kleiner en concreter, maar zeker niet minder belangrijk, zoals de inspanning voor meer regentonnen in Voorschoten. Die regenton heb ik thuis nog staan van jullie fractie; in mijn tuin overigens, niet binnen, want dat zou wonderlijk zijn.

We kennen jou als raadslid als een dossiervreter. Wat jou ook kenmerkt, is dat je wilt dat besluiten van de raad zorgvuldig en juridisch juist genomen worden, waarbij je er ook weleens toe neigde om op de stoel van de wethouder te gaan zitten, maar ook van de ambtelijke organisatie in Voorschoten. Dat is niet gek, gezien je achtergrond, maar als raadslid heb je nu eenmaal een andere rol en een andere verantwoordelijkheid, maar je had met al je acties eigenlijk maar één doel voor ogen, namelijk het beste willen doen voor Voorschoten; dat is hoe jij bent. Complimenten ook voor de rust die jij altijd had als je een lastig dossier te verdedigen had, zoals bij het Grondstoffenplan. Je had het volgens mij pittig te verduren hier, maar ik heb met enige bewondering gekeken naar de innerlijke rust of in ieder geval - laat ik het daarbij houden - de uiterlijke rust die je uitstraalde. Dat is absoluut een kwaliteit van jou.

Je hebt als raadslid drie jaar lang alles uit de kast gehaald. Drie jaar combineerde je een voltijdsbaan met het werk en ook met je gezin. Je moet daarin nu helaas een streep trekken en keuzes maken. Voorschoten moet jouw betrokkenheid als raadslid missen. Dank voor al je inzet voor Voorschoten en ongetwijfeld ergens tot ziens in het dorp. Dank je wel!

(Applaus)

De **voorzitter**: We laten je natuurlijk niet zomaar gaan. Naast de mooie bos bloemen die ik straks aan je zal geven, wil ik je een afscheidscadeau geven. De kas met presentjes is leeg; we hebben dus nieuwe moeten kopen. Dat vind ik altijd leuk: ik hou van nieuwe dingen. Je bent dus de eerste die dit krijgt. Ik hoop dat het een mooie herinnering is aan Voorschoten en dat je er nog eens naar kijkt en denkt: wat een onwijs mooie drie jaren heb ik gehad. Ik hoop dat je het leuk vindt.

(Applaus)

Mevrouw **Van der Wende** (CDA): Voorzitter. We moeten natuurlijk zorgen dat de tijd van het CDA niet opgaat aan mijn spreektijd. Ik ga vandaag proberen om het snel te doen, hoor. Zoals de burgemeester al zei, heb ik in mijn brief uitgelegd waarom ik stop. Dat mag nu wel voldoende gezegd zijn. Ik heb er deze week al twee raadsvergaderingen op zitten. Dit is de derde. Dat begin je inderdaad wel te merken. Vandaar dat ik inderdaad toch keuzes moet maken.

Zoals al aangegeven werd, heb ik hier drie jaar rondgelopen als raadslid. Ik heb de beslissing genomen om te stoppen, maar ik vind dat heel moeilijk, want het lijkt alsof ik na drie jaar afscheid neem van deze mooie raadzaal, maar ik neem na bijna 30 jaar afscheid van deze raadzaal. In 1997 ben ik hier begonnen als ambtenaar. Toen zat de ambtenaar hier nog gewoon aan tafel voor het dualisme en kon ik al heel wat leren over hoe het moest, want de ambtenaar mocht toen ook de vragen beantwoorden. Er waren wethouders die dachten: de makkelijke vragen doe ik en de moeilijke politieke vragen laat ik aan de ambtenaar. Dan kun je dus alvast wat ervaring opdoen. Ik heb daar dus ook al 30 jaar ervaring in. Dat was een hele mooie tijd. Ik heb ongeveer op alle plekjes gezeten: daar, daar, daar en daar. Stiekem heb ik ook weleens op de plek van de burgemeester gezeten. Het is voor mij dus een heel bijzonder afscheid na zo'n hele lange periode. Ik heb daarin niet alleen mogen meebeslissen over de net al genoemde dossiers over het Cultureel Centrum en de Kruispuntkerk. Als ambtenaar heb ik ook gewerkt aan Starrenburg II en ook al aan Starrenburg III en aan Krimwijk II. Dat zijn allemaal mooie wijken. Ik kan dus nog steeds daadwerkelijk zien wat ik allemaal heb gedaan. Dat is natuurlijk leuk: als je in het fysieke domein besluiten neemt over fysieke dingen, zie je ze ook dagelijks in de praktijk. De sportvelden heb ik als projectleider mogen aanleggen bij Voorschoten '97 en Forescate. Dat zijn allemaal dingen die je in de praktijk terugziet. Dat is het hele mooie van in het fysieke domein dingen kunnen doen.

In al die jaren heb ik heel wat raden voorbij zien komen. Als ik goed heb geteld, zijn dat er een stuk of acht. Ik herinner me nog dat jaren geleden ambtenaren in de regio al zeiden: de raad in Voorschoten is heel speciaal; het is heel speciaal hoe iedereen daar met elkaar omgaat. Het taalgebruik was van een hoog niveau, maar men ging ook met respect met elkaar om. Dat viel dus echt op in de regio. Ik hoop dat deze raad ook in de komende jaren zo bekend kan blijven staan, want in deze polariserende en verhardende maatschappij is dat een belangrijk goed: fatsoenlijke politiek, een politiek en een raad die gezamenlijk het vertrouwen van de inwoners versterken door het debat hier in de raadzaal openlijk en eerlijk te voeren, maar met respect voor elkaar, zonder in de media en op social media omwille van eigenbelang of politiek gewin te grijpen naar framing, halve waarheden of het inboezemen van angst of anderszins, zoals je dat heel veel ziet in den lande. Ik hoop dat de Voorschotense raad ook de komende jaren een voorbeeld kan zijn en blijven van hoe het anders kan.

Ik neem nu wel afscheid van de raad, maar bij het CDA blijf ik nog volop betrokken. Ik zal blijven meedenken en meewerken bij het team, mijn fractie en het CDA als geheel. Dat betreft mijn persoonlijke toekomst. In de krant heb ik al aangegeven vertrouwen te hebben in mijn opvolger, Bart van Horck. Met zijn komst draagt het CDA bij aan de verjonging van de raad. De gemiddelde leeftijd van de raad wordt een heel jaar jonger en van de CDA-fractie zelfs vier jaar. Als Kees was weggegaan en niet ik was het nog iets meer geweest, maar je mag blijven hoor, Kees!

Inmiddels heb ik genoeg van jullie tijd opgeslokt. Ik wens jullie heel veel succes. Ik hoop dat het vandaag een niet al te late avond wordt. Het was voor mij een hele mooie, leerzame ervaring. Dank jullie wel!

(Applaus)

3. Toelating en beëdiging nieuw raadslid

De **voorzitter**: We moeten weer een raadslid krijgen om aan 21 benoemde en beëdigde raadsleden te komen. De opvolger van mevrouw Van der Wende is de heer Bart van Horck. We moeten uiteraard eerst beslissen over zijn toelating tot de raad. Om dit te kunnen beoordelen heeft de commissie Geloofsbrieven onderzoek gedaan. Ik geef de heer Bremmer het woord om als voorzitter namens deze commissie verslag te doen.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Sommige raadsleden blijven jong. Ik mag uw raad rapporteren, mede namens Bart Lavrijsen van de VVD-fractie en Arnold Posthuma van de Partij van de Arbeid-fractie, goede collega's. Ik lees u het resultaat van ons onderzoek voor, daarbij geholpen door Minke Elkerbout van de griffie, waarvoor ook dank.

De commissie uit de gemeenteraad van de gemeente Voorschoten heeft de geloofsbrief en verdere bij de Kieswet gevorderde stukken ontvangen die zijn ingezonden door - ik lees het letterlijk voor - Van Horck, B.C.A. (Bart) (man), wonende te Voorschoten. Op 16 april 2025 is bovengenoemde persoon benoemd tot lid van de gemeenteraad. De commissie rapporteert de raad, u dus, dat zij bovengenoemde bescheiden heeft onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat de benoemde aan alle in de Gemeentewet gestelde eisen voldoet. De commissie adviseert uw raad tot zijn toelating als lid van onze raad.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Bremmer. De conclusie van de commissie is dat de heer Van Horck hierbij is toegelaten tot de raad. We kunnen daar zonder stemming toe besluiten en er een feestelijk moment van maken; zo werkt de Gemeentewet. Meneer Van Horck, mag ik u vragen om naar voren te komen? Dan ga ik u beëdigen. U gaat de eed afleggen.

De heer Van Horck legt de eed af die behoort bij de benoeming tot raadslid.

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd met uw benoeming tot het mooiste ambt dat er is, raadslid.

(Applaus)

De **voorzitter**: Ik wens u heel veel plezier en succes. Maak er wat moois van in het komende jaar. U kunt op uw plek plaatsnemen.

4. Beëdiging burgercommissielid

Dit agendapunt is doorgeschoven naar de volgende vergadering.

5. Vaststellen raadsnotulen van 3 april 2025

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

6. Lijst van ingekomen stukken voor de gemeenteraad
6.1. Brieven van instellingen of burgers;
6.2. Informatiebrieven van het college van B en W
6.3. Schriftelijke beantwoording van vragen uit de raad

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Naar aanleiding van brief 2747 spreek ik namens mijn fractie de wens uit dat deze brief over de genoemde preventie in brede zin de gewenste aandacht krijgt van allen in het begeleidend schrijven aangesproken betrokkenen.

De **voorzitter**: Waar gaat de brief over?

De heer **Bremmer** (CDA): De brief is van 113 Zelfmoordpreventie.

De **voorzitter**: Dat is een ongelofelijk belangrijk onderwerp. Veel dank voor het vragen van aandacht hiervoor.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. Wij zouden graag brief 2757 agenderen in de commissie Planning en Control.

De **voorzitter**: Waar gaat die brief over?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Het regionaal vergelijken van inwonerslasten.

De **voorzitter**: Helder. Dan weet de rest ook waar het over gaat.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Wij willen graag brief 2755 over het interbestuurlijk toezicht van de provincie samen met informatiebrief 33 over de projecten agenderen, omdat we zo ontzettend veel vragen hebben dat de ambtelijke organisatie dagen bezig zou zijn als we die schriftelijk gaan stellen. Het lijkt ons dus verstandiger om die in de commissie WRG te bespreken.

De **voorzitter**: Dank. Dat zal logischerwijs natuurlijk via het presidium gaan. Ik ken de aard van uw vragen niet, maar als het technische vragen zijn, is een technische sessie misschien ook handig, maar dat geef ik u even mee. Daarbij kan natuurlijk eenieder aansluiten. Dat kunnen we via Teams doen, maar dat laat ik over aan uw beoordeling.

De heer **Van Horck** (CDA): Voorzitter. Ik zou graag aandacht willen vragen voor brief 2774. Ik zou de beantwoording van het college op deze brief graag aan de raad toegezonden zien worden, als dat kan.

De **voorzitter**: Dat is genoteerd. Dank u wel.

Met inachtneming van het bovenstaande wordt besloten overeenkomstig de voorstellen tot afdoening.

7. Vragenuurtje en actuele bestuurlijke aangelegenheden

De **voorzitter**: Er zijn hiervoor geen aanmeldingen ontvangen.

8. Hamerstukken:
8.1. Zienswijze op ontwerpbegroting 2026 Hecht (raadsregistratienummer Z/25/097870/440877)

Het voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

9. BESPREEKPUNTEN

10. Uitgangspuntenkader regionaal warmtebedrijf en collectieve warmtetransitie (raadsregistratienummer Z/23/081881/438611)

De **voorzitter**: De warmtetransitie is het omschakelen van aardgas naar schonere energie. In de Transitievisie warmte 1.1 is vastgesteld dat collectieve warmte voor een groot deel van de gemeente het voorkeursalternatief voor aardgas is. De gemeenteraad stelt met het voorliggende uitgangspuntenkader kaders en geeft richting aan de oprichting van een regionaal warmtebedrijf en de collectieve warmtetransitie in het algemeen. Naar aanleiding van de behandeling in de commissie is een erratum toegevoegd, waarin is toegelicht hoe uitgangspunt 13 in het Uitwerkingskader is aangepast.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Wat een ongelofelijk ingewikkeld dossier is de wijziging van de warmtebron. Het voorliggende raadsvoorstel om het uitgangspuntenkader vast te stellen vinden we gewoon best lastig. Ik loop al heel wat jaren mee, maar het blijft een ongelofelijk complex en technisch dossier, waar iedere inwoner mee te maken krijgt. We willen dus ook niet over één nacht ijs gaan. Ik noem als voorbeeld de snelle technologische ontwikkelingen, de stevige investeringen met daarbij onduidelijkheden over door wie en via welke route de lastenverhoging betaald wordt en

onzekerheden over het klimaat zelf. Misschien wordt het immers wel kouder; die variant hoorden we in plaats van warmer. Dan ziet de wereld er weer anders uit. Het Rijk laat de gemeenten in de steek met wetgeving en financiën. Alles grijpt in elkaar, want als we kiezen voor het één, bijvoorbeeld all-electric, betekent dit dat bedrijven niet kunnen uitbreiden en dat de woningbouw vertraagt. We betwijfelen dan ook of het verstandig is van het Rijk om dit soort besluiten bij gemeenten te droppen, want hoe leggen we de keuzes van de warmtetransitie uit aan onze inwoners wanneer we het zelf niet altijd goed begrijpen?

Desondanks moet onze gemeente ook stappen zetten, want de klimaatverandering en de geopolitieke ontwikkelingen verdragen absoluut geen uitstel. Mijn fractie is dus voor de uitgangspunten in dit raadsvoorstel, maar wil die nog wel wat aanscherpen. Onze visie is dat we zo lang mogelijk zo flexibel mogelijk moeten blijven in de te maken keuzes en ook dat samenwerking met andere gemeenten cruciaal is om de warmtetransitie überhaupt te kunnen realiseren. Wij willen de focus van het warmtebedrijf daarom zo breed mogelijk houden, zodat andere technieken dan WarmtelinQ kans maken en houden, voor zover dat wettelijk is toegestaan. Om die reden dienen wij samen met de VVD en Voorschoten Lokaal amendement 332 in. Het amendement luidt:

"Amendement 332.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 15 mei 2025, gezien het raadsvoorstel nummer Z/23/081881/438611,

constaterende dat:

a. *in de 8 mei 2025 verzonden memo 'Toelichtingen proces en financiële gevolgen n.a.v. toezegging 453' op pag. 2 wordt aangegeven dat de focus van de activiteiten van het warmtebedrijf zullen liggen op collectieve warmtesystemen en andere taken en type warmteprojecten hooguit niet zijn uitgesloten;*
b. *de realisatie van WarmtelinQ bij vaststelling van Warmtevisie 1.1 op dat moment de meest duurzame, haalbare en betaalbare optie leek te zijn, ervan uitgaande dat wetgeving niet lang op zich zou laten wachten;*
c. *er momenteel nog (te) veel onzekerheden zijn, zowel technisch als vanuit de Rijksoverheid, waardoor onze gemeenteraad nog steeds onmogelijk kan beoordelen of warmtenetten, waaronder die gevoed door restwarmte uit Rotterdam, voldoen aan het eerder door de gezamenlijke raden vastgestelde uitgangsprincipe: 'haalbaar, betaalbaar en duurzaam'. Media berichten dat de aanleg van WarmtelinQ vertraging oploopt en de aanleg dubbel zo duur lijkt te zijn en daarover deze zomer pas meer informatie komt vanuit het Rijk. De kosten hiervan komen via de Gasunie, belastingen of welke route dan ook sowieso voor rekening van inwoners;*
d. *het oplossen van de netcongestie ondertussen doorgaat, onder meer door het aanbieden van vier Voorschotense locaties voor een onderstation aan Liander;*

overwegende dat:

e. *het mogelijk is dat de raad als gevolg van nu nog niet te voorziene ontwikkelingen in de toekomst andere keuzes maakt zoals bijvoorbeeld all-electric voor één of meer wijken na de daadwerkelijke realisatie van het warmtenet in Noord Hofland of eventueel zelfs daaraan voorafgaand;*
f. *de samenwerking Warmte Leidse Regio zich, naast de aanleg van warmtenetten, ook actief kan richten op andere collectieve warmte- en koelingssystemen waarmee ook de bij oprichting beoogde samenwerkings- en schaalvoordelen blijvend te behalen zijn;*
g. *door te focussen op één systeem/techniek (collectieve warmtenetten op basis van restwarmte fossiele industrie) het gevaar bestaat dat andere veelbelovende technieken, die ook kunnen leiden tot dezelfde doelstelling van een aardgasvrije duurzame warmtevoorziening, onvoldoende onderzocht worden;*
h. *een focus op warmte uit WarmtelinQ als belangrijkste warmtebron de innovatie op het gebied van duurzame warmte met een andere bron en andere warmtenetten kan afremmen, en daarnaast (door het vastzitten aan één warmteaanbieder) publieke weerstand oproept;*

Besluit om:

Uitgangspunt 6 Bij planvorming en uitvoering toetst het college op de (technische, economische, ruimtelijke en organisatorische) haalbaarheid en de doelmatigheid van gekozen oplossingen. aan te vullen met ', waarbij een collectief warmtesysteem ook wordt vergeleken met andere alternatieven voor aardgas.'"

Daarnaast geven wij samen met de VVD de kaders voor de businesscase mee in een amendement, zodat we bij de begrotingsbehandeling de vrijheid houden om te kiezen. Verder zijn wij mede-indiener van beide moties, met als belangrijkste argument dat draagvlak bij de gemeenteraad cruciaal is voor draagvlak onder inwoners. Dus college, neem ons steeds op tijd mee bij alle stappen die we gaan zetten.

Tot slot wil ik heel graag iedereen bedanken die heeft meegewerkt aan alle moties en amendementen, in het bijzonder de ambtelijke ondersteuning.

De **voorzitter**: Een klein vraagje: u sprak bij het amendement over "de businesscase". Dat is amendement 331.

Mevrouw **Schroot** (D66): Die dienen we mede in.

De **voorzitter**: Dus u heeft beide amendementen ingediend?

Mevrouw **Schroot** (D66): Ik dacht dat alleen degene die bovenaan staat, een motie of amendement kan indienen. Wij zijn mede-indiener van dat amendement.

De **voorzitter**: Oké, dus u heeft amendement 332 ingediend en amendement 331 wordt nog ingediend. Prima. Ja, iemand moet dit doen. Het woord is aan de heer Eleveld van de VVD. O, sorry. Nou moet ik Bart Eleveld weer appen om te zeggen dat het weer is gebeurd. Bart Eleveld is een voormalig VVD-collega-raadslid uit Leidschendam-Voorburg. Hij is net zo leuk als de heer Bart Lavrijsen. Ik zie Bart Eleveld af en toe bij de Leidschenhage-mall. Dat is een paar maanden geleden weer gebeurd. Dan zit hij weer in mijn hoofd. Sorry, Bart.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Dat is een compliment.

De **voorzitter**: Dat is een compliment voor jullie beiden. Meneer Lavrijsen, het woord is aan u.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Dank u wel, mevrouw Bouvy. Sorry, ik kon het niet laten.

Voorzitter. Zoals mevrouw Schroot al aangaf, is dit een complex, ongelofelijk ingewikkeld dossier met nog ontzettend veel onzekerheden op allerlei verschillende vlakken. Met 28 uitgangspunten - maakt u zich geen zorgen: ik ga ze niet alle 28 langslopen - maak ik gezien de beperkte spreektijd een keuze om daar een aantal punten uit te halen waarover we graag iets willen zeggen. Allereerst een tweetal uitgangspunten, te beginnen met uitgangspunt 4. Dit uitgangspunt stelt eigenlijk dat alle gemeenten uit de samenwerking Warmte Leidse Regio uitgangspunten vaststellen en dat in het geval van conflicterende uitgangspunten het college een passend compromis zoekt; dat betreft de uitgangspunten waar wij het vanavond over hebben. Het zoeken van een compromis klinkt op zich natuurlijk heel logisch, maar kan in de praktijk dit betekenen dat de vanavond door deze raad vastgestelde uitgangspunten achteraf wellicht worden aangepast of als onderdeel van een compromis uiteindelijk niet worden opgenomen. Dat zou in de praktijk kunnen betekenen dat datgene waar deze raad nu zijn hand voor opsteekt, straks helemaal niet terugkomt in een warmtebedrijf waar wij wellicht wel onderdeel van gaan zijn. Ik hoor daarom graag van het college op welke wijze het tegen dergelijke compromissen aankijkt en hoe hard de uitgangspunten die deze raad vanavond vaststelt, straks in de praktijk blijken te zijn.

Uitgangspunt 16 betreft de businesscase; mevrouw Schroot heeft daarvoor al een voorzetje gegeven. Dit is een heel belangrijk punt, want de verschillende warmtenetprojecten in het land zijn bepaald niet allemaal hele grote succesverhalen. Vrijwel zonder uitzondering zien we dat de kosten bij die projecten enorm uit de hand lopen. Daarmee worden ook de kosten voor de eindgebruiker vaak enorm hoog. Dat betekent ook weer dat dat vaak gecompenseerd moet worden door de gemeente als onderdeel van een warmtebedrijf. Als wij als gemeente zeggen dat Noord-Hofland, de grootste wijk van Voorschoten, van het aardgas af gaat en een andere door ons te bepalen

warmtebron krijgt, moet daar dus een hele goede businesscase onder liggen. Dat is ook de basis om juist bij de inwoners dat vertrouwen goed te krijgen en hen daarin mee te krijgen. Voordat ik inga op de technieken, dien ik daarom amendement 331 in. Dat amendement voorziet in het scherper krijgen van de businesscase met een aantal uitgangspunten die wij graag geconcretiseerd zien in die businesscase. Dat zijn uitgangspunten waarover wij al eerder schriftelijke vragen hebben gesteld: zijn dat punten die geconcretiseerd kunnen worden in de businesscase? Het antwoord van het college was ja. Ik ga er dus van uit dat er een positief advies van het college over het amendement komt. Het amendement, dat mede wordt ingediend door D66, luidt:

"Amendement 331.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 15 mei 2025, gezien het raadsvoorstel Z/23/081881/438611,

constaterende dat:

a. *reeds operationele warmtenetten in andere grote steden (met dichtere bebouwingsdichtheden dan Voorschoten) in veel gevallen financieel gezien lastig te exploiteren zijn gebleken. Rekenkamer: mislukken van aardgasvrije wijk Utrecht was te verwachten, Warmtenetten zouden mensen geld besparen, maar op veel plekken is het duurder dan gas: dit gaat er mis | Binnenland | AD.nl;*
b. *commerciële partijen als Eneco en Vattenfall hebben aangekondigd te stoppen met de verdere ontwikkeling van collectieve warmtenetten. Vattenfall stopt met aanleg warmtenetten voor bestaande woningen | AT5; Warmtenet wordt onaantrekkelijker: Eneco trekt stekker eruit in Utrecht | Economie | NU.nl;*
c. *de aanleg van de hoofdleiding WarmtelinQ vertraagd is en niet binnen budget gerealiseerd kan worden. Nieuwe pijpleiding voor 50.000 huizen 'fors duurder' geworden, plan komt onder druk te staan | Omroep West;*
d. *de door de gemeente Voorschoten te investeren bedragen voor deelname in een regionaal warmtebedrijf aanzienlijk zullen zijn en naar verwachting rond de € 10 miljoen zullen bedragen (extrapolatie vanuit bijlage raadsvoorstel; de reservering die de gemeente Leiden hiervoor getroffen heeft is € 6,4 miljoen incidenteel en € 47,0 miljoen financieringsbudget);*

overwegende dat:

e. *er op dit moment van rijkswege enerzijds geen duidelijkheid wordt gegeven over hoe financiële risico's voor medeoverheden kunnen worden opgevangen, maar anderzijds medeoverheden wel worden verplicht om te voldoen aan de klimaateisen als gevolg van het Klimaatakkoord;*
f. *eventuele tegenvallers van dergelijke grote financiële orde niet door de gemeente Voorschoten op te vangen zijn;*
g. *de raad alleen op basis van een voldoende concrete en goed uitgewerkte businesscase een gedegen beslissing kan nemen m.b.t. de financiering van en deelname in een regionaal warmtebedrijf;*

Besluit om:

Een extra uitgangspunt 16a toe te voegen luidende:

In de businesscase, genoemd in uitgangspunt 16, zullen (minimaal) de volgende aspecten doorgerekend en uitgewerkt zijn:

a) *de financiële bijdrage voor het op te richten regionale warmtebedrijf voor aansluiting op de hoofdleiding WarmtelinQ;*
b) *de kosten van de aanleg en exploitatie van het noodzakelijke WOS met mogelijk ook piek- en back-upinstallatie, voorzien aan de Hofweg, met een voorstel door wie en hoe deze bekostigd en terugverdiend zullen worden;*
c) *de investeringsplanning en bijbehorende kosten van het aanleggen van het collectieve warmtesysteem naar en in de warmtekavel(s) in Voorschoten met een voorstel door wie en hoe deze bekostigd en terugverdiend zullen worden;*
d) *het verwachte aantal aansluitingen in de warmtekavel(s) in Voorschoten;*
e) *een bandbreedte van de verwachte aansluitkosten per afnemer."*

Ook over de technieken is heel veel te zeggen. Er zijn heel veel verschillende meningen over wat wijsheid is wat betreft de toe te passen techniek van warmtevoorziening. Dat varieert van een collectief warmtenet tot waterstofgas tot all-electric of allerlei andere varianten. Het is niet de bedoeling dat we er vanavond een technische discussie van maken, maar dit geeft wel aan dat we het niet precies weten, zeker niet voor over een jaar of vijf of tien. Ik vind dat mevrouw Schroot het heel goed samenvatte: de techniek gaat zo snel en wij vinden het flexibel houden van een warmtebedrijf qua toepassing van toepasbare technieken ook belangrijk. Daarom ondersteunen wij amendement 332 graag.

Mevrouw **Ilić** (GroenLinks): Voorzitter. De oprichting van een warmtebedrijf is een logische stap voorwaarts richting de energietransitie. Die stappen voorwaarts moeten we blijven zetten. We krijgen nu de mogelijkheid om nog wat accenten mee te geven voor de uitgangspunten voor het warmtebedrijf. Daar maakt GroenLinks graag gebruik van. In de WRG-vergadering gaf ik namens GroenLinks al aan dat we ons herkennen in de uitgangspunten voor de oprichting van het warmtebedrijf - betaalbaarheid, haalbaarheid, doelmatigheid et cetera - en dat er een belangrijke rol voor het Rijk is. Dat ga ik niet herhalen. Ook D66 haalde zojuist wat zorgpunten aan waar we bij stilgestaan hebben en die we herkennen.

Ik ga graag dieper in op de accenten die we nog willen aangeven. Tijdens de commissievergadering gaven we al aan dat we uitgebreid met onze leden gesproken hebben en dat zij in het bijzonder aandacht vragen voor betaalbaarheid voor iedereen, ruimte voor alternatieve communicatie door de gemeente en duidelijkheid. Maar individuele keuzevrijheid heeft twee kanten: hoe meer mensen individueel kiezen voor een andere bron, hoe duurder een gezamenlijk warmtenet wordt voor mensen die daarop aansluiten. GroenLinksers zijn zich daar wel degelijk van bewust en zijn daar solidair in. Dat punt wil ik nog even expliciet benoemen en wél herhalen. Daarom wordt GroenLinks alleen maar nog enthousiaster over de potentie van lokale initiatieven; dat is een soort denkproces. Wijkinitiatieven, die we allemaal ook kennen, op dit moment bijvoorbeeld in de Krimwijk, kunnen echt de toekomst hebben. Daar kunnen nog initiatieven bij komen. Wanneer het een wijk lukt om zich zo te organiseren dat de wijk aangesloten kan worden op een alternatieve bron, moeten we dit natuurlijk ondersteunen, nu en in de toekomst. In het uitgangspuntenkader zit nu echter nog te weinig garantie dat er flexibiliteit is voor die lokale initiatieven. We hoorden de VVD al over die flexibiliteit en het belang daarvan; dat herkennen wij dus. GroenLinks Voorschoten vraagt dus expliciet aandacht voor die flexibiliteit en voor het borgen daarvan in de opzet en in de strategie van het warmtebedrijf. Er moet rekening gehouden worden met de diversiteit aan lokale initiatieven die nog kunnen gaan ontstaan. Alleen dan komen we daadwerkelijk tot een multibronnenstrategie waarin plek is voor lokaal initiatief. Dan komt er vaart in de transitie en is er plek voor wijkinitiatieven. Dan stimuleer je ook dat ze zich gaan organiseren en dat we met lokale bronnen van het gas af gaan in combinatie met een groter warmtenet. Voor de duidelijkheid: die flexibiliteit zien wij ook in financiële zin. Wanneer een lokaal initiatief zelf een warmtenet aanlegt met een eigen bron, scheelt dat in die aansluiting op dat grotere net en dan zal dat ook weleens financieel kunnen schelen. Dan wil je bijvoorbeeld niet de situatie krijgen waarin Voorschoten bijvoorbeeld met een bepaalde al afgesproken verdeelsleutel kosten op zich neemt en dat dat dan gefixeerd is, terwijl in een heel gunstig geval heel veel wijkinitiatieven ontstaan en heel veel wijken van Voorschoten dus een alternatieve bron hebben, maar we dan nog aan die verdeelsleutel vastzitten. Ook in financiële zin willen we dus flexibiliteit terugzien.

Flexibiliteit heeft twee kanten, want de gemeente, het warmtebedrijf, heeft wel een verantwoordelijkheid. Die lokale initiatieven moeten in praktische zin wel degelijk ondersteund worden door de gemeente of het warmtebedrijf. De samenwerking in de Leidse regio heeft daar gewoon een belangrijke rol in. De initiatieven moeten een kans krijgen om zich te organiseren en om te experimenteren, maar als onverhoopt blijkt dat de aansluiting op het warmtenet wenselijker is dan een lokaal wijknet, dan blijft de gemeente, het warmtebedrijf, verantwoordelijk voor de transitie. Het warmtebedrijf heeft daarmee dus een vangnet- of achtervangfunctie. U hoort mij met andere woorden dus eigenlijk zeggen dat we die focus breed moeten houden. Ik denk dat wij in dezelfde lijn zitten. Deze aandachtspunten binnen de uitgangspunten hebben wij omgezet in motie 353, die wij indienen met de PvdA, het CDA en D66. De motie luidt:

"Motie 353.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 15 mei 2025, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

a. *in Voorschoten reeds een actieve energiecoöperatie bestaat en dat in de toekomst vergelijkbare initiatieven kunnen ontstaan;*
b. *in het uitgangspuntenkader wordt gesproken over de mogelijkheid tot samenwerking met lokale initiatieven op het gebied van warmtevoorziening;*

overwegende dat:

c. *lokale initiatieven op het gebied van warmte kunnen zorgen voor maatwerk en keuzevrijheid van inwoners en zo bijdragen aan draagvlak voor, en betaalbaarheid en tempo van, de warmtetransitie;*
d. *actieve samenwerking en technische koppeling van een regionaal warmtenet met lokale netten kunnen bijdragen aan lokale robuustheid en regionale diversificatie en mogelijk kunnen leiden tot lagere investeringskosten;*
e. *deze manier van werken goed van de grond kan komen als vanaf het begin voldoende rekening wordt gehouden met bestaande en nieuwe lokale initiatieven, met een zekere mate van flexibiliteit in planning van investeringen, technische implementatie en bedrijfsvoering;*
f. *de mate waarin rekening wordt gehouden met nieuwe initiatieven op dit moment nog niet expliciet is vastgelegd in het uitgangspuntenkader;*
g. *het regionaal warmtebedrijf juist aan kracht kan winnen door lokale dynamiek en eigenaarschap actief te integreren in de strategie;*

van oordeel dat:

h. *er structureel ruimte moet blijven voor initiatieven van onderop en het regionaal warmtebedrijf daarin een actieve ondersteunende en faciliterende rol moet spelen;*
i. *het van belang is dat het regionaal warmtebedrijf bij het opstellen van de businesscase anticipeert op variatie in de omvang van het netwerk en het afnamevolume, zodat samenwerking met lokale initiatieven niet operationeel of financieel wordt belemmerd;*

verzoekt het college:

1. *bij de verdere uitwerking van de samenwerkingsovereenkomst en de inrichting van het regionaal warmtebedrijf zorg te dragen voor voldoende flexibiliteit in juridische, financiële en technische zin, zodat er ruimte blijft voor wijken die zelf een collectieve warmteoplossing willen realiseren;*
2. *in de inrichting van het regionaal warmtebedrijf te onderzoeken of het als 'achtervang' kan optreden richting bestaande en nieuwe initiatieven op het gebied van warmtevoorziening - organisatorisch, financieel en technisch,*

en gaat over tot de orde van de dag."

De heer **Maassen** (SP): Ik moet iets corrigeren. Wat betreft de zojuist door mevrouw Ilić ingediende motie staat bij het agendapunt inderdaad dat die mede door het CDA is ingediend, maar onder de motie staat mijn naam. O, het moet allebei; oké.

Mevrouw **Ilić** (GroenLinks): Het is en-en.

De **voorzitter**: Interessant: het CDA én de SP. Dan voegen we dat gewoon toe.

Mevrouw **Ilić** (GroenLinks): Super. Dank u! Superbreed én superflexibel.

GroenLinks ervaart de afgelopen tijd in het recente contact met de wethouder en ambtenaren dat we goede ondersteuning krijgen in de vragen. Dank voor die tijd en inzet. Het is een supercomplex onderwerp. Wij waarderen die goede ondersteuning enorm.

De **voorzitter**: We gaan naar de maidenspeech van de heer Van Horck. Het moet een keer gebeuren; dan maar gelijk in de eerste vergadering. Dan hebben we het vinkje maar gehad. Er zijn Kamerleden die pas na drieënhalf jaar een maidenspeech houden. Een maidenspeech betekent: geen onderbreking, in principe, tenzij u hele rare dingen zegt. Dan ga ik het toestaan. Nee, grapje.

De heer **Van Horck** (CDA): Voorzitter. Laat ik beginnen met het bedanken van mijn voorgangster Helma. Het worden stevige schoenen om te vullen, maar ik ga mijn best doen.

"Ideeën hebben een tijd nodig om tot rijpheid te komen. Arbeid die vruchteloos lijkt, kan een kostbaar bezit vormen voor latere geslachten. Zelfs op de ruïnes van verwoeste beschavingen heeft een volgende generatie telkens opnieuw een veilige woonplaats gebouwd. Ook voor wie de toekomst met zorg tegemoetziet, blijft de plicht van deze dag duidelijk: met inzet van alle krachten het recht en de waarheid helpen vestigen in deze wereld." Dit waren woorden van de jezuïet Robert Regout. Hij werd hoogleraar volkenrecht in Nijmegen in de oorlog en sprak toen deze tekst uit. Regout staat bekend als "de apostel van de hoop". Deze woorden vormen voor mij een grote inspiratiebron in de politiek. Ideeën hebben een tijd nodig om tot rijping te komen. Geen onderbuik, maar iedereen horen en goed wegen. Voor wie de toekomst met zorg tegemoetziet, blijft de plicht helder: de hoop en de inzet dat we wél beter kunnen en dat het wél kan. Die blijmoedigheid en ambitie kenmerken mijn overtuiging in de politiek.

Dat brengt mij bij een bordje dat ik heb meegenomen van de vroegere president Reagan. Het zal mijn collega's aan de rechterflank wellicht aanspreken, maar het staat op mijn bureau. Hij had het ook op zijn bureau staan, met de tekst "It can be done", dus "het kan wél". Dit bordje staat al jaren op mijn bureau. Sommigen zien daar wellicht koppigheid in, anderen bevlogenheid. Ik laat het oordeel uiteindelijk aan u.

Dat brengt mij bij wat er op de agenda staat, het warmtenet. Kan dat wel? Laat ik helder zijn: ik zie een voorstel dat Den Haag over de heg gooit naar de gemeenten. De strekking daarvan is: ga van het gas af en bouw maar een warmtenet, maar niemand in Den Haag vertelt hoe dat betaald wordt, hoe het moet en hoe een burger betaalbaar verwarmd wordt. Mensen schrikken daarvan en hebben daar vragen over, terecht. Een businesscase maken is voorlopig nog schier onmogelijk zonder de duidelijkheid die daarvoor nodig is. Daarom dien ik een motie in waarin ik de wethouder vraag om samen met de regio een helder signaal aan Den Haag te geven, want wij vinden dat Den Haag boter bij de vis moet doen. Daarom wil ik ook speciale aandacht vragen voor de betaalbaarheid voor juist de lagere inkomens bij zo'n warmtenet. Deze motie, motie 352, is medeondertekend door de SP en GroenLinks, waarvoor ik ze zeer erkentelijk ben. De motie luidt:

"Motie 352.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 15 mei 2025,

constaterende dat:

a. *er nog veel financiële onduidelijkheden bestaan als gevolg van het uitblijven van duidelijkheid aan de zijde van het Rijk ten behoeve van de vormgeving van warmtenetten en warmtebedrijven;*
b. *het Rijk regelingen en subsidies voorbereidt die de betaalbaarheid van het warmtenet en betaalbaarheid voor de eindgebruiker moeten vormgeven, zoals de Investeringssubsidie Duurzame Energie (ISDE), de Subsidieregeling aardgasvrije huurwoningenregeling (SAH) de Subsidieregeling voor verduurzaming van eigenaars (SVVE), het Warmtefonds, maar desalniettemin onduidelijk is hoe deze subsidies eruit zullen zien, hoe groot ze zijn en of ze voldoende dekkend zijn om de betaalbaarheid te garanderen;*
c. *de Raad van State in zijn advisering over de Wet collectieve warmte zijn zorg heeft uitgesproken over de financiële risico's en pleit voor duidelijke 'financiële randvoorwaarden zoals de beschikbaarheid van diverse noodzakelijke subsidies en garanties' (Wet collectieve warmte - Raad van State);*
d. *voor het succes van het warmtenet het cruciaal is dat vanuit het Rijk heldere sturing en dekking wordt gegeven om te voorkomen dat warmtenetten onrendabel starten en dit leidt tot hogere kosten voor mensen dan bijvoorbeeld voor alternatieve bronnen;*

e. *hogere kosten voor mensen zullen leiden tot onbegrip, (terechte) weerstand en zo afnemend draagvlak voor de energietransitie en de verduurzaming van onze energievoorziening;*
f. *warmtenetten rendabeler zijn in dichtbebouwde wijken met hoogbouw waar soms ook sprake is van aandacht voor lagere inkomen;*
g. *het financiële risico voor onze gemeente groter is bij onduidelijke (financiële) kaders, terwijl de landelijke eis om in 2050 van het gas af te gaan, blijft staan;*
h. *het Rijk een cruciale speler is om ervoor te zorgen dat deze transitie goed, rechtvaardig en financieel haalbaar wordt uitgevoerd;*

verzoekt het college samen met de Warmte Leidse Regio (WLR) gemeenten zich in te spannen om de gezamenlijke boodschap richting het kabinet over te brengen om snel met duidelijkheid te komen om o.a. financiële risico's af te dekken en verder de volgende punten richting Rijk duidelijk te maken:
- *zorg overbrengen over huidige onduidelijkheid waardoor financiële risico's niet altijd in te schatten zijn, omdat financiële instrumenten of wetgeving nog in voorbereiding zijn en dit leidt tot vragen en zorgen bij mensen;*
- *duidelijke financiële instrumenten waardoor de risico's voor gemeenten die samen besluiten een warmtebedrijf te exploiteren worden beperkt;*
- *aandacht voor de betaalbaarheid van aansluitingen voor eindgebruikers met aandacht voor de eindgebruikers met lagere inkomens;*
- *op korte termijn duidelijke wetgeving waardoor onzekerheden en risico's kunnen worden ondervangen;*

verzoekt de griffie deze motie te verspreiden aan de regiogemeenten van de Warmte Leidse Regio,

gaat over tot de orde van de dag."

Voor ons liggen de uitgangspunten van het college. Het warmtenet is ingrijpend en ambitieus en vraagt om grote investeringen. Als raadslid wil ik stap voor stap weten wat daar gebeurt. In amendement 333, mede ingediend door GroenLinks en de SP, vraag ik daarom om duidelijke informatie richting de raad, zodat er ook geen onomkeerbare stappen gezet kunnen worden zonder dat wij ons als raad daarover uitspreken. Het amendement luidt:

"Amendement 333.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 15 mei 2025, gezien het raadsvoorstel uitgangspunten regionaal warmtebedrijf,

constaterende dat:

a. *er financiële risico's zijn verbonden aan warmtenetten waarbij de financiële inschatting vooraf positiever bleek dan de praktische realisatie, waardoor aanvullende publieke financiering nodig bleek;*
b. *de door de gemeente Voorschoten te investeren bedragen voor deelname in een regionaal warmtebedrijf aanzienlijk zullen zijn en op dit moment nog niet duidelijk zijn;*
c. *de Raad van State in zijn advies met betrekking tot de behandeling van de Wet collectieve warmte heeft gewaarschuwd dat 'Op dit moment is de hiervoor vereiste (…) financieringscapaciteit nog onvoldoende aanwezig bij de meeste publieke partijen' en de Raad van State daarom ook wijst op het belang dat in de regel subsidies nodig zijn om dergelijke investeringen rendabel te laten zijn (Wet collectieve warmte - Raad van State);*
d. *het van belang is dat het college zo spoedig mogelijk inzicht geeft in de financiële dekking die nodig is wanneer overgegaan wordt tot deelname aan het warmtebedrijf om van Voorschotense deelname een realistisch succes te maken;*

overwegende dat:

e. *er op dit moment van rijkswege enerzijds geen duidelijkheid wordt gegeven over hoe financiële risico's voor medeoverheden kunnen worden opgevangen, maar anderzijds medeoverheden wel worden verplicht om te voldoen aan de klimaateisen als gevolg van het Klimaatakkoord;*

f. deze Haagse paradox leidt tot aanzienlijke risico's voor Voorschoten, waarbij het van belang is deze risico's vroeg in kaart te hebben, in de gaten te houden en daarop te handelen;
g. eventuele tegenvallers van dergelijke grote financiële orde een aanzienlijk risico vormen voor voorzieningen van mensen in onze gemeente;
h. monitoring van het gehele proces en financiële ontwikkelingen belangrijk is voor de raad om goed te kunnen handelen op eventuele financiële risico's en het succes van deze stap richting de ontwikkeling van een warmtenet in Voorschoten te kunnen bevorderen;

Besluit om:

Nieuw toe te voegen uitgangspunt 17a:

Het college zorgt voor een periodieke en gestructureerde informatievoorziening aan de raad over de vorderingen van de vorming van het warmtebedrijf, inclusief een zo vroeg mogelijke inschatting van de mogelijke financiële gevolgen voor de raad en geeft de raad de kans zich over de vorming van het warmtebedrijf uit te spreken alvorens onomkeerbare stappen hiertoe worden gezet."

Ik vraag onze wethouder twee dingen, maar ik kijk ook naar onszelf als raad. Ik zie gedeelde zorgen: kunnen we dit betalen en hoe gaan we dit doen? Dat zijn terechte vragen. Laten we daarom ook naar onszelf kijken als raadsleden en in onze eigen landelijke partij aan de bel trekken. Wij moeten Kamerleden wijzen op de risico's en de vaagheden in dit plan en in deze wet. Er is zelfs een partij die toegang heeft tot de verantwoordelijke minister. Laten we samen die handschoen oppakken en laten we aan de bel trekken. Nog belangrijker is dat wij als raadsleden uiteindelijk bepalen hoe mensen in Voorschoten kijken naar een warmtenet. C'est le ton qui fait la musique; dat is belangrijk. Daarom doe ik ook een beroep op ons als raadsleden om nu niet al op voorhand alleen de nadelen te benoemen, maar ook de ambitie. Eerst de feiten op tafel; dat zijn de uitgangspunten die deze wethouder in zijn notitie voorlegt. Ik heb daar veel vertrouwen in. Pas daarna, als de feiten op tafel liggen en er een businesscase ligt, volgt een keuze. U zult ervan op aan kunnen dat ik dat kritisch en constructief zal volgen. Als alles duidelijk is, maakt mijn partij daarin een eigen afweging in het belang van de mensen in Voorschoten.

Tegen mijn nieuwe collega's wil ik het volgende zeggen. Soms zullen we het roerend eens zijn en soms misschien helemaal niet, maar er is één ding dat ons bindt, namelijk dat we samen het beste willen voor deze gemeente. Ik kijk ernaar uit om met iedereen samen te werken, met elkaar voor Voorschoten.

(Geroffel op de tafels.)

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Dank aan de heer Van Horck voor de mooie woorden, een mooie aftrap, die ook goed laat zien met wat voor problemen wij als bescheiden raadsleden worden geconfronteerd. Het is een complex onderwerp en er zijn gedeelde zorgen, die wij allemaal kennen. Ik heb in de commissievergadering al gezegd - dat herhaal ik graag - dat we natuurlijk al eerder een energietransitie hebben gehad, namelijk van kolen naar gas. We kunnen nog steeds heel veel leren van wat er bij die gastransitie gebeurde. Toen het van kolen naar gas ging, was het goedkoper en veel schoner - je kreeg die rommel niet meer in huis - en het scheelde ontzettend veel tijd, want je hoefde de boel niet meer aan te maken en je kon gelijk beginnen. Het werd ook in een mum van tijd collectief uitgerold door de rijksoverheid, waarbij de financiële risico's bij de rijksoverheid lagen.

We zitten nu in een nieuwe tijd, met een moeilijke geopolitieke situatie, waarbij je eigenlijk wil dat je niet langer afhankelijk bent van staten die olie en gas produceren. Je hebt ook een groot klimaatprobleem, waarin je ook stappen moet gaan zetten. Maar kijk nu eens naar de huidige energietransitie. De vraag is of het goedkoper en sneller kan. De uitvoering is decentraal belegd, waarbij de financiële risico's bij de gemeente worden neergelegd; de heer Van Horck refereerde daar al aan. Als dit allemaal zo speelt - ik sluit me van harte aan bij wat de heer Van Horck in zijn amendement zegt - en als er zo'n grote verandering gaat plaatsvinden, is het belangrijk dat er een goede borging is van publieke zeggenschap en democratische controle. Dat is voor ons de reden om motie 351 in te dienen. Wij vinden het belangrijk dat er sprake is van goede democratische

controle en zeggenschap. In het huidige voorstel is dat eigenlijk onvoldoende vastgelegd. We zouden graag op een goede manier vastleggen dat wij als gemeenteraad de vinger goed aan de pols kunnen houden. Ik ben benieuwd in hoeverre de motie in lijn is met de Warmtewet die op dit moment geldt; daar hoor ik graag een toelichting op van de wethouder. Wij vinden dit heel belangrijk, gezien alle onduidelijkheden die er zijn. Ik deel de zorgen die de VVD daarover heeft uitgesproken: we moeten het natuurlijk ook betaalbaar en haalbaar houden. Om die reden hopen we dat we de vinger goed aan de pols kunnen houden. Ik ben heel benieuwd hoe de wethouder hierop kan reflecteren en op welke wijze we er zorg voor kunnen dragen dat we de droom waar de heer Van Horck al aan refereerde, op de een of andere manier toch tot werkelijkheid kunnen maken. De motie, die mede wordt ingediend door GroenLinks, de SP en D66, luidt:

"Motie 351.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 15 mei 2025,

constaterende dat:

a. *er een voorstel ligt om als gemeente deel te nemen aan een regionaal warmtebedrijf in samenwerking met andere overheden;*
b. *in dit voorstel wordt gesproken van een 'publiek warmtebedrijf', maar dat de uitwerking van de governancestructuur, verantwoordelijkheden en zeggenschap nog onvoldoende concreet is;*
c. *gemeenteraden een verantwoordelijkheid hebben om democratische controle uit te oefenen op publieke middelen, strategische keuzes en de betaalbaarheid van de warmtetransitie;*

overwegende dat:

d. *de energietransitie brede maatschappelijke en financiële impact heeft, en lokaal draagvlak én politieke controle vereist;*
e. *het risico bestaat dat besluitvorming over tarieven, investeringen of leveringszekerheid verschuift naar een bestuursstructuur op afstand, met beperkte betrokkenheid van gemeenteraden;*

verzoekt het college:

1. *bij de verdere uitwerking van het regionaal warmtebedrijf expliciet in te zetten op een governancestructuur die:*
   a. *zeggenschap van gemeenteraden over strategische keuzes waarborgt;*
   b. *transparantie en verantwoording richting lokale volksvertegenwoordiging structureel regelt (bijvoorbeeld via periodieke rapportages, toetsingsmomenten of instemmingsrechten);*
2. *hierover de raad vóór definitieve deelname een apart voorstel voor te leggen waarin deze elementen uitgewerkt en geborgd zijn,*

en gaat over tot de orde van de dag."

De heer **Van den Ende** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Graag willen wij duidelijk maken dat Voorschoten Lokaal voor vergroening is. Voor Voorschoten Lokaal is het echter de vraag of het gebruik van restwarmte uit de Rotterdamse haven met de daarbij gevraagde aanleg van een warmtenet nu wel de oplossing is. Wij zijn daarom zeer kritisch en zijn dan ook blij met de ingediende amendementen en moties die het onderhavige raadsvoorstel aanscherpen. Belangrijke vragen zijn welke wijken we in Voorschoten op het warmtenet kunnen aansluiten en wat het de inwoners gaat kosten om van het gas af te gaan. Dat is een belangrijke vraag voor de Voorschotenaren. Er zijn veel negatieve berichten in de media over de aanleg van warmtenetten. Een aantal van deze berichten zijn genoemd in amendement 331, dat wij mede hebben ondertekend. Je hoeft de krant maar open te slaan of de nieuwsberichten op het internet te lezen en het is allemaal negativiteit dat de klok slaat. Een factor daarbij is ook dat hoe langer het duurt, hoe minder aansluitingen er nodig zijn voor de lokale warmtenetten. De inwoners zullen namelijk niet afwachten of zij een aansluiting krijgen op het warmtenet, maar gaan voor een warmtepomp. De technieken op het gebied van warmtepompen en de efficiency ervan gaan zo razendsnel dat wij bang zijn dat zij de haalbaarheid van het warmtenet gaan inhalen.

Omdat we allemaal de wens hebben uitgesproken voor een korte vergadering, met dus weinig spreektijd, ga ik gelijk door naar de amendementen en de moties. Wat amendement 332 over uitgangspunt 6 betreft is Voorschoten Lokaal van mening dat als er een warmtebedrijf moet komen, dit bedrijf zich niet blind moet staren op één techniek. In het dictum van het amendement wordt gevraagd om meerdere technieken met elkaar te vergelijken, maar bedoelen de opstellers van dit amendement ook dat als een andere techniek goedkoper blijkt te zijn, dit ook uitgewerkt moet worden door het warmtebedrijf? Of blijft het alleen bij een vergelijking om te kunnen kiezen voor wel of geen restwarmte? We zouden graag zien dat de voor de inwoners eventuele goedkopere techniek dan de restwarmte dan door het warmtebedrijf opgepakt zal worden. Kan de wethouder aangeven of hij deze wens van ons gaat meenemen naar de onderhandelingstafel?

Amendement 331 over uitgangspunt 16 is een aanscherping die is opgesteld en ingediend door de VVD, D66 en Voorschoten Lokaal. Dit uitgangspunt 16 vinden wij heel belangrijk voor de voortgang van het warmtebedrijf. Wat de businesscase betreft wordt er al jaren gesproken over de WarmtelinQ, het WOS en de aansluiting van het warmtenet in Voorschoten. Wat gaat het de inwoner kosten per aansluiting tot aan de meterkast? Wat moet er allemaal gebeuren voordat de warmteleidingen in Voorschoten aangelegd zijn en wat zijn hier de kosten van? Is het eigenlijk wel te betalen en te financieren voor de gemeente Voorschoten en komt het Rijk nog over de brug met subsidies, die linksom of rechtsom uiteindelijk toch allemaal door ons allen opgebracht moeten worden? Dit zijn allemaal belangrijke vragen die in dit amendement aan de orde komen.

Amendement 333 over uitgangspunt 17 komt na uitgangspunt 16 en heeft wat de financiën betreft overlap met amendement 331. Daarbij kunnen we ook gelijk zien hoe belangrijk de raad het vindt om over de financiële gevolgen te waken. Wij steunen amendement 333 van het CDA, GroenLinks en de SP.

Dan de moties. In het licht van de subsidiestroom die op gang moet komen richting Voorschoten en onze regio om überhaupt een haalbare en betaalbare businesscase te kunnen bouwen, steunen wij de oproep van het CDA om Den Haag hiertoe wakker te schudden. Het kan op z'n minst geen kwaad. We zullen motie 352 daarom steunen.

In het verlengde van het amendement van de VVD en D66 over de verschillende warmtetechnieken is er motie 353 over het willen regelen van kleinere wijk- en buurtinitiatieven door het warmtebedrijf. Dat vinden wij een hele goede zaak. We zien het warmtebedrijf namelijk liever als een breed inzetbaar bedrijf om van het gas af te komen, ongeacht de techniek. We zijn benieuwd naar het advies van de wethouder over deze motie, ook in het verlengde van de vragen over amendement 331.

Motie 351 vinden wij ook heel erg interessant. We hebben een positieve grondhouding om deze motie mogelijk te gaan steunen, want zoals bij elk bedrijf moet de governance goed geregeld zijn. Wij gaan nu immers met lokaal belastinggeld ondernemertje spelen. Dat is een recept voor toekomstige hoofdpijn. Dat hoeft niet, maar een gewaarschuwd mens telt voor twee. We zien uit naar het advies van de wethouder over deze motie. Specifiek zoomen wij ook in op de terminologie van strategische keuzes, zoals genoemd in motie 351. Wij verstaan daar keuzes onder die leiden tot aanzienlijke financiële uitgaven, want in overheidsland moet er eerst geld zijn voordat er actie ondernomen kan worden. Onze vraag aan de wethouder is dus of hij deze uitleg onderschrijft en dat strategische keuzes alleen gemaakt kunnen worden na een financieel voorstel aan de gemeenteraad, zoals deze motie verzoekt.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Tijdens de commissievergadering ben ik al uitgebreid ingegaan op het verleden van energietransities; de heer Posthuma van de PvdA refereerde daar al even aan. We hebben dit in de afgelopen 150 jaar zelfs niet één, maar twee keer meegemaakt: eerst de overgang van turf naar kolen; later moesten de kolen er weer uit en was er de overgang van kolen naar gas. Bij die laatste was er ook wel wat tegenstand; daar heb ik in de commissie aan gerefereerd. Er was zelfs een hele advertentiecampagne van de nationale kolenboeren met de slogan: "Gezellige mensen stoken kolen". We weten allemaal hoe dat uitgepakt heeft.

Als een vooruitgang echt iets brengt, komt die er wel. Wij schatten in dat dat bij deze transitie ook het geval is. Het is een transitie die nodig en wenselijk is, maar bij de eerdere transities die ik net genoemd heb, waren er niet alleen winnaars maar ook verliezers. Ik ben zelf geboren en

opgegroeid in een mijnstreek die op dat moment net geen mijnstreek meer was. Het gevolg daarvan is daar nog steeds dagelijks te zien. De gevolgen van de gaswinning in Groningen zijn ook dagelijks te zien. De aanstaande energietransitie kan ook verliezers kennen. In de keuzes die wij nu maken, kunnen wij daar eventueel iets aan doen, want als je een collectief warmtenet hebt, werkt dat alleen als het ook echt heel breed gedragen is. Als iedereen die een beter alternatief kan vinden eruit stapt en het collectief dus heel klein en onbetaalbaar is, wie zijn dan de mensen die afhankelijk zijn van de collectieve voorziening? Dat zijn de mensen met weinig geld, de mensen in de hoogbouw en in de huurwoningen, die niet zelf voor een warmtepomp kunnen zorgen. Als wij een collectief warmtenet nu niet goed regelen, zullen deze mensen in de toekomst de verliezers van de energietransitie zijn. Daar maken ze zich nu al zorgen om, terecht, want de ervaringen - niet alleen met collectieve warmtenetten maar sowieso met collectieve warmte; dat noemden ze vroeger "stadswarmte"- zijn niet zo goed, omdat je geen invloed hebt op de prijs en op het product en omdat je afhankelijk bent van wat je aangeleverd wordt. Dat zijn dingen die over het algemeen niet hier op dit moment in dit stuk geregeld kunnen worden, maar waar we wel aandacht voor moeten vragen. Daarom steunen wij van harte de moties en de amendementen die aangeven dat de raad meer zeggenschap moet krijgen over dit warmtenet, als we dat gaan oprichten, en dat we bij Den Haag meer duidelijkheid moeten vragen, vooral over de prijsbepaling van die warmte. Daar zal immers een belangrijk deel van de steun in zitten: of het een beetje te betalen is. Als wij straks een collectief warmtenet hebben waarvan wij als gemeente tegen bepaalde wijken hebben gezegd dat zij zich daarop moeten aansluiten en als het dan anderhalf keer zo duur blijkt te zijn als wat mensen nu betalen, dan is de steun voor dat collectieve warmtenet in één keer weg. Dat moet je zien te voorkomen. Juist die prijsbepaling is essentieel. Er is een reden waarom mensen in de jaren zestig massaal overstapten op het gas: behalve dat het schoner en fijner was, zat dat vooral in de portemonnee. Daar moet je mee sturen. Daarom is het, zoals verschillende fracties al hebben gegeven, inderdaad heel belangrijk dat juist vanuit Den Haag duidelijk wordt hoe we dit gaan financieren, welke stromen beschikbaar worden gesteld, hoe we het gaan borgen en hoe we de governance gaan regelen, zodat we er publiek invloed op hebben en zodat niet een paar bedrijven heel erg veel gaan verdienen aan een door de overheid verplichte overstap.

De **voorzitter**: Ik vraag wethouder Schokker om de vragen te beantwoorden en in te gaan op de drie ingediende amendementen en de drie ingediende moties.

Wethouder **Schokker**: Voorzitter. Dank voor alle opmerkingen over het voorstel over de uitgangspunten voor de warmtetransitie en het warmtebedrijf. Uit uw diverse reacties en betrokkenheid, zowel tijdens de commissiebehandeling als achter de schermen en vanavond, blijkt hoe belangrijk u dit onderwerp vindt. Dat heeft de heer Maassen zojuist heel goed onderschreven. Er zijn gewoon hele stevige vragen te stellen: hoe gaan wij nou zorgen dat dit bij dit project allemaal goed verloopt? Het is heel belangrijk dat er een energietransitie wordt ingezet; dat is ook landelijk uitgezet. Maar hoe zorgen we nou dat dit goed verloopt? We hebben hier in Voorschoten een goede mogelijkheid: er is een goede kans om gebruik te maken van collectieve warmte. Daar heeft u als raad ook op verschillende momenten op ingezet. Maar het moet wel op een goede, verstandige manier gebeuren. Daar zijn we hier met elkaar mee bezig.

Ik heb een enkele vraag gehoord, vooral van de VVD, die een vraag had over uitgangspunt 4. De heer Lavrijsen wil volgens mij een beetje gerustgesteld worden. We hebben in de Leidse regio natuurlijk veel contacten over deze materie. Het klopt dat dit in elke raad aan de orde komt. Het is in Leiderdorp aan de orde geweest. Binnenkort is het in Zoeterwoude aan de orde. Dat speelt dus. Overal worden natuurlijk net weer andere uitgangspunten vastgesteld. Hoe gaan we daar met elkaar mee om? Er staat dat het college passende compromissen zoekt. Dat klopt, maar u gaat natuurlijk over uw uitgangspunten en ik of wij als college hebben uiteindelijk verantwoording af te leggen over het bereiken van wat u in die uitgangspunten stelt. Als ik met een compromis kom, leg ik dat dus ook aan u uit. Maar als de één dat wil weten en de ander dat, zullen we met elkaar … Misschien kan het allebei en misschien is het hier en daar toch conflicterend, maar dan geven we natuurlijk aan hoe we daarmee omgaan bij die samenwerkingsovereenkomst. We nemen dat dus uiteraard ontzettend serieus. We hebben vandaag bijvoorbeeld ook nog een overleg gehad in de regio. Daar is precies aangegeven hoe nauwkeurig met al die uitgangspunten wordt omgegaan. Ik hoop dus dat ik u daarin toch gerust kan stellen.

Dan kom ik bij de drie amendementen. Er zijn ook een paar vragen gesteld, maar die hoop ik met de amendementen te behandelen.

De heer **Van den Ende** (Voorschoten Lokaal): Wij hebben ook nog twee vragen aan u gesteld, meneer de wethouder.

Wethouder **Schokker**: Daar wil ik eigenlijk bij de amendementen op ingaan. Is dat oké?

De **voorzitter**: Daar gaat de heer Van den Ende mee akkoord.

Wethouder **Schokker**: Amendement 331 van de VVD, D66 en Voorschoten Lokaal gaat over de businesscase. U geeft zelf eigenlijk al aan dat wat in het dictum, in het verzoek, staat, al in de beantwoording van de technische vragen is aangegeven. Wij kunnen dit dus gewoon uitvoeren, in die zin dat we er gewoon antwoord op gaan geven. Het verschilt een beetje per onderwerp hoe gedetailleerd dat zal zijn; dat wil ik hier bij voorbaat wel aangeven. U heeft het zelf over de bandbreedte en de verwachte aansluitingen. Dat kunnen we volgens mij nog niet helemaal in detail zeggen, maar we gaan daar zo precies mogelijk schattingen van geven. Een investeringsplanning is absoluut mogelijk; dat is een belangrijk onderdeel. Het WOS verloopt eigenlijk via het warmtebedrijf. Daar gaan we dus zeker op in, maar dat wordt vervolgens ook weer verdisconteerd via het Warmtebedrijf. We gaan allemaal goed voor u uitleggen hoe dat werkt. De financiële bijdrage is ook nadrukkelijk een onderwerp. We komen dus echt op al die punten terug. Amendement 331 krijgt dus oordeel raad.

Amendement 332 gaat over de alternatieve oplossingen. We kunnen overigens meteen een tipje van de sluier oplichten: we kunnen de meeste ingediende voorstellen oordeel raad laten, behalve één, maar daar kom ik straks op terug. Met het amendement wordt gevraagd om aanvulling van uitgangspunt 6 en een vergelijking met andere alternatieven. Dat zullen we zeker doen. Een warmtebedrijf levert warmte. Daar kan het warmtebedrijf ook niks aan doen; dat is de raison d'être van een warmtebedrijf. Maar ik begrijp dat er ook andere opties zijn, bijvoorbeeld all-electric; die zijn ook tijdens de commissiebehandeling aan bod geweest en ook de inspreker is daarop ingegaan. Daar willen we als gemeente zeker naar kijken. We gaan dat ook uitleggen, maar het warmtebedrijf zelf moet warmte leveren. Het is belangrijk om dat te benadrukken; dat had u ook gevraagd, meneer Van den Ende. Dit geldt ook voor de motie. We gaan hiermee aan de slag en we gaan dit waar mogelijk faciliteren. Dit is dus een goed punt.

Amendement 333 van onder andere het CDA, de SP en GroenLinks gaat over de informatievoorziening aan de raad. In de commissiebehandeling heb ik in die richting een toezegging gedaan. Die is hiermee in lijn. Ik geef in de verschillende commissievergaderingen een korte toelichting op waar we staan. We hebben nog twee of drie commissiebehandelingen voordat de samenwerkingsovereenkomst hier wordt behandeld. Er gebeurt gewoon veel. Er wordt in de regio echt keihard gewerkt om goede, heldere antwoorden te geven op alle vragen; niet alleen hier, maar vanuit alle gemeenten zijn er vragen. Ook dit amendement krijgt dus oordeel raad, want dit zijn gewoon heel belangrijke vragen.

Dan de moties. Motie 351 gaat over de zeggenschap van de raad. De motie is begrijpelijk en spreekt betrokkenheid uit, maar we moeten wel rekening houden met het feit dat in de Wet collectieve warmte, die nu in de Tweede Kamer voorligt en die daar naar verwachting van een aantal mensen die zich daar bijna dagelijks mee bezighouden, wordt aangenomen, sprake is van een verhouding tussen de raad en het college. Dat staat ook in de bevoegdheden die we in het raadsvoorstel hebben aangegeven. Onder 1a heeft u het over "zeggenschap"; misschien zou u dat kunnen veranderen in "betrokkenheid" van gemeenteraden bij de strategische keuzes, want ik zeg eerlijk dat ik het als wethouder lastig vind om iets aan het oordeel van de raad over te laten wat strijdig met de wet is. Dat is gewoon lastig. Dus als u bereid zou zijn tot een dergelijke aanpassing … Ik ga ervan uit dat u met "een apart voorstel" ook de wensen- en bedenkingenprocedure bedoelt, want ook een wensen- en bedenkingenprocedure voor de oprichting van een warmtebedrijf is wettelijk bepaald.

Motie 352 ziet op een verzoek om de uitspraak over te brengen aan de regio. Ik kan de indiener al tegemoetkomen. Er is gisteren overleg geweest, niet door mij maar door mijn collega uit Leiden, die overleg heeft gehad met een aantal Kamerleden. Daar zijn alle punten en zorgen, ook vanuit de regio, besproken. Het belangrijkste punt is immers echt dat we gewoon helderheid moeten hebben vanuit landelijk over wat er nou gaat gebeuren. Het moet ook op een betaalbare manier gebeuren, want er mogen geen mensen de verliezers van deze operatie worden. Ook deze motie kunnen we dus oordeel raad laten.

Motie 353 over lokale initiatieven sluit eigenlijk aan bij het eerder genoemde amendement. Ook deze motie beoogt eigenlijk om te helpen en om zorg te dragen voor voldoende flexibiliteit voor wijken die zelf een collectieve warmteoplossing willen realiseren. Ook dat staat al wel in de uitgangspunten, maar u geeft heel duidelijk aan dat u daar meer zekerheid over wil hebben en dat u echt wil dat dit nadrukkelijk terugkomt. Ik kan u toezeggen dat ik er in de regio echt voor ga vechten dat dit op het netvlies komt te staan. Ook deze motie kunnen we dus oordeel raad laten.

De **voorzitter**: Volgens mij zijn nog niet alle vragen beantwoord. Meneer Van den Ende, de wethouder vraagt of u uw vraag kunt herhalen.

De heer **Van den Ende** (Voorschoten Lokaal): We hebben gevraagd naar strategische keuzes in het kader van motie 351.

Wethouder **Schokker**: Daar heb ik zojuist ook over gesproken.

De **voorzitter**: Meneer Van den Ende, welke vraag heeft u daar nog over?

Wethouder **Schokker**: Ja, als u een specifieke vraag hebt, wil ik die graag beantwoorden.

De heer **Van den Ende** (Voorschoten Lokaal): In motie 351 is sprake van "strategische keuzes". Wat wordt daar exact mee bedoeld? Dat was de vraag.

Wethouder **Schokker**: Dat is eigenlijk een vraag aan de indiener.

De **voorzitter**: Ja, precies. Vragen over de tekst van de motie zijn eigenlijk voor degenen die de motie indienen. Ik kijk dus naar de indieners van de motie. Meneer Posthuma of mevrouw Ilić, kunt u die vraag van de heer Van den Ende beantwoorden?

De heer **Posthuma** (PvdA): In de regel heb je drie niveaus: operationeel, tactisch en strategisch. Het strategische niveau betreft de zaken die te maken hebben met de lange termijn van vijf tot tien jaar. Dat zijn ook vaak zaken die te maken hebben met de financiën.

De **voorzitter**: Ik zie dat de vraag daarmee voldoende is beantwoord voor de heer Van den Ende. Is er ingegaan op alle andere vragen en opmerkingen? Dat is het geval. Dan gaan we naar de tweede termijn van de raad. Ik heb de wethouder horen vragen om aanpassing van een woord in een motie. Is het handig om die motie eerst aan te passen voordat we de tweede termijn ingaan? De motie wordt as we speak aangepast en ligt bij de griffie. Er komt dus een aangepaste versie van motie 351, waarin het woord "zeggenschap" is gewijzigd in het woord "betrokkenheid".

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. Dank aan de wethouder voor zijn antwoorden. Nog een verhelderende vraag over het punt van de mogelijk conflicterende uitgangspunten. In de commissievergadering van vijf weken geleden is de toezegging gedaan dat het college bij de raad terugkomt indien de uitgangspunten substantieel wijzigen. Is dat wat ik de wethouder zojuist heb horen uitleggen? Ik hoorde hem zojuist immers zeggen dat het terugkomt bij de samenwerkingsovereenkomst. Wordt daarmee dat moment in de raad met die samenwerkingsovereenkomst bedoeld als er sprake is van conflicterende uitgangspunten? Of is dat een ander moment waarop we dat kunnen verwachten?

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik wil de wethouder hartelijk danken voor de suggestie. We hebben die suggestie overgenomen. De gewijzigde motie luidt:

"Motie 351.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 15 mei 2025,

constaterende dat:

a. er een voorstel ligt om als gemeente deel te nemen aan een regionaal warmtebedrijf in samenwerking met andere overheden;

b. in dit voorstel wordt gesproken van een 'publiek warmtebedrijf', maar dat de uitwerking van de governancestructuur, verantwoordelijkheden en zeggenschap nog onvoldoende concreet is;
c. gemeenteraden een verantwoordelijkheid hebben om democratische controle uit te oefenen op publieke middelen, strategische keuzes en de betaalbaarheid van de warmtetransitie;

overwegende dat:

d. de energietransitie brede maatschappelijke en financiële impact heeft, en lokaal draagvlak én politieke controle vereist;
e. het risico bestaat dat besluitvorming over tarieven, investeringen of leveringszekerheid verschuift naar een bestuursstructuur op afstand, met beperkte betrokkenheid van gemeenteraden;

verzoekt het college:

1. bij de verdere uitwerking van het regionaal warmtebedrijf expliciet in te zetten op een governancestructuur die:
    a. betrokkenheid van gemeenteraden over strategische keuzes waarborgt;
    b. transparantie en verantwoording richting lokale volksvertegenwoordiging structureel regelt (bijvoorbeeld via periodieke rapportages, toetsingsmomenten of instemmingsrechten);
2. hierover de raad vóór definitieve deelname een apart voorstel voor te leggen waarin deze elementen uitgewerkt en geborgd zijn,

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Ik vraag wethouder Schokker om de laatste openstaande vraag te beantwoorden.

Wethouder **Schokker**: Voorzitter. Het is nu mei. De samenwerkingsovereenkomst komt hier in oktober naartoe met de wensen- en bedenkingenprocedure, zoals al op de langetermijnagenda staat. Tussentijds geef ik korte updates tijdens de WRG-vergaderingen. In ieder geval komen we erop terug via die samenwerkingsovereenkomst. Als er daarvoor al indicaties zijn van het een of ander, geef ik dat ook op dat moment aan.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de vraag hiermee voor de heer Lavrijsen voldoende beantwoord is. Ik sluit de beraadslaging en we gaan over tot de stemmingen.

In stemming komt amendement 331 van het VVD, D66 en Voorschoten Lokaal.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Van Horck** (CDA): Voorzitter. Het CDA zal voor dit amendement stemmen, maar wel met de volgende opmerking. Ik heb het ook in mijn inbreng gezegd: c'est le ton qui fait la musique. Wij vinden de toonzetting van het amendement, met name in het eerste deel, wel wat negatief. Dat vinden wij zonde, maar het dictum kunnen we wel ondersteunen. Met die kanttekening stemt het CDA met het amendement in.

Mevrouw **Ilić** (GroenLinks): Voorzitter. Wij sluiten ons daar graag bij aan.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik sluit me aan bij de heer Van Horck en mevrouw Ilić.

Het amendement wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt amendement 332 van D66 en de VVD.

Het amendement wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt amendement 333 van het CDA, de SP en GroenLinks.

Het amendement wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt het geamendeerde voorstel.

Het geamendeerde voorstel wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt de gewijzigde motie 351 van de PvdA, GroenLinks, de SP en D66.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie 352 van het CDA, de SP, GroenLinks, PvdA en D66.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. Wij hebben de wethouder horen zeggen dat de intentie van deze motie eigenlijk al in de praktijk wordt gebracht en eigenlijk al wordt overgenomen. Wij vinden deze motie daarom overbodig.

De motie wordt met een digitale stemming aangenomen met 17 tegen 4 stemmen, waarbij de fractie van de VVD ertegen heeft gestemd en de overige fracties ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 353 van GroenLinks, de PvdA, het CDA, D66 en de SP.

De motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

11. Verordening individuele inkomenstoeslag (raadsregistratienummer Z/25/097861/439988)

De **voorzitter**: De gemeente biedt steun aan inwoners die langdurig van een laag inkomen moeten kunnen rondkomen. Deze inwoners kunnen individuele inkomenstoeslag krijgen. Het door de raad vastgestelde minimabeleid bevat de doelstelling om de hoogte van de inkomenstoeslag te wijzigen per 1 juli 2025. Dit vereist een nieuwe verordening. Zoals aangegeven bij de vaststelling van de agenda, is er een aangepaste versie naar u gezonden.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Wij maken ons een beetje zorgen over de voorliggende verordening. Daar hebben we bij de instemming met het dynamisch minimabeleid al opmerkingen over gemaakt. We willen een bepaald onderdeel van het dynamisch minimabeleid dat ook in deze Individuele Inkomstentoeslagverordening staat, er even uithalen. Het nieuwe beleid stelt dat elk huishouden ongeacht de samenstelling € 450 aan individuele inkomenstoeslag krijgt. Dat betekent dat alleenstaanden en gezinnen met kinderen hetzelfde bedrag krijgen. Daarmee verdwijnt volgens de Partij van de Arbeid en anderen de nuance die voorheen rekening hield met hogere lasten voor gezinnen, vooral met oudere kinderen. Dat leidt wat ons betreft tot ongelijke behandeling van gelijke gevallen, wat haaks staat op het principe van rechtvaardige inkomensondersteuning. Ik wil u even mee terugnemen naar de raadsvergadering van 26 september 2024, een klein halfjaar geleden, waarin een ruime meerderheid motie 339 aannam met de opdracht aan het college om de huishoudens met kinderen geen financiële nadelen te laten ondervinden van het nieuwe dynamische minimabeleid. Het nieuwe voorliggende raadsvoorstel voorziet in een uniform bedrag. Dat betekent de facto dat mensen met een gezin er per maand € 200 op achteruitgaan. Dat is voor sommige gezinnen het maandbudget voor boodschappen, de reparatie van hun wasmachine of een buffer voor slechte tijden. Dat vinden wij niet kunnen. De raad heeft met motie 339 ook nadrukkelijk uitgedragen dat dit niet op kinderen mag worden afgewenteld. Het college doet daar dus iets niet goed in. Nu blijkt dat het ravijnjaar, waar we natuurlijk over gesproken hebben, voor de jaren 2026 en 2027 eigenlijk is uitgesteld. We hebben ook een antwoord van het college gekregen waarin staat dat het ongeveer € 100.000 kost om deze wijziging op een goede wijze te doen. We denken dat we met de uitgebreide financiën die we voor 2026 en 2027 hebben, iets meer financiële ruimte hebben om op tijdelijke basis deze gezinnen met kinderen op een goede wijze van een deugdelijk inkomen te voorzien. Dat is de reden waarom ik samen met GroenLinks en de Socialistische Partij amendement 334 indien. Ik hoor graag een reactie van het college op dit amendement. Ik hoor vooral ook graag de reactie van de andere partijen die motie 339 in september 2024 hebben ingediend. Het amendement luidt:

"Amendement 334.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen op 15 mei 2025, gezien het raadsvoorstel Z/25/097861/439988, d.d. 25 maart 2025,

constaterende dat:

- *de raad op 26 september 2024 in ruime meerderheid motie 339 heeft aangenomen met de opdracht dat huishoudens met kinderen geen financiële nadelen mogen ondervinden van het nieuwe dynamische minimabeleid;*
- *het nieuwe raadsvoorstel voor de Verordening individuele inkomenstoeslag 2025 voorziet in een uniform bedrag van € 450 per huishouden, onafhankelijk van het aantal gezinsleden of de aanwezigheid van kinderen;*
- *dit betekent dat gezinnen met kinderen vaker lager uitkomen dan voorheen en dus wel degelijk financieel worden benadeeld;*

overwegende dat:

- *de raad met motie 339 uitdrukkelijk heeft aangegeven dat de lasten van het nieuwe beleid niet op kinderen mogen worden afgewenteld;*
- *het college met het huidige raadsvoorstel de inhoud van deze motie nadrukkelijk niet uitvoert;*
- *voor de jaren 2026 en 2027 iets meer financiële ruimte is gekomen in de begroting van de gemeente Voorschoten;*

Besluit de ontwerpverordening als volgt te wijzigen:

Artikel 4 van de verordening te vervangen door een nieuw artikel dat luidt als volgt:

Artikel 4. Hoogte individuele inkomenstoeslag

1. *Een individuele inkomenstoeslag bedraagt per kalenderjaar € 450 per huishouden.*
2. *In afwijking van het eerste lid bedraagt de individuele inkomenstoeslag voor huishoudens met één of meer ten laste komende kinderen (waarvan het oudste kind 12 jaar of ouder is) € 600 per kalenderjaar.*
3. *Als één van de gehuwden is uitgesloten van het recht op individuele inkomenstoeslag ingevolge de artikelen 11 of 13, eerste lid, van de Participatiewet, komt de rechthebbende echtgenoot in aanmerking voor een individuele inkomenstoeslag.*
4. *Voor toepassing van dit artikel is de situatie op de peildatum bepalend.*

Waarbij de financiële gevolgen worden verwerkt in de kadernota 2026.

En artikel 6 lid 1 te vervangen door de volgende tekst:

Deze verordening treedt in werking op 1 juli 2025 en vervalt van rechtswege op 1 januari 2028."

De heer **'t Lam** (GroenLinks): Voorzitter. Ik had me vanavond eigenlijk willen beperken tot de inhoud van deze verordening, maar er is gisteren een wijziging in het voorstel gekomen. Ik moet daar toch iets over kwijt, want hoe kan het dat het college deze wijziging niet eerder heeft meegenomen en waarom zijn de woordvoerders hier niet over benaderd? Bovendien ontbreekt er misschien nog meer in het raadsvoorstel.

In dat kader heb ik ook nog twee vragen c.q. opmerkingen over de inhoudelijke aanpassing die gedaan is. De tekst van het nieuwe artikel 5 strookt namelijk niet volledig met de tekst in de was-wordtlijst. In het raadsvoorstel staat namelijk dat de doelgroep langdurig een laag inkomen heeft. In de was-wordtlijst staat alleen maar "een laag inkomen". De vraag daarbij is of het woord "langdurig" wel of niet in de nieuwe verordening hoort. Wat houdt "langdurig" in dit kader overigens in?

Tevens staat in de toelichting van de hardheidsclausule een tekst die mijns inziens feitelijk niet klopt. Er staat: "Het doel van deze hardheidsclausule is om te voorkomen dat burgers die feitelijk tot de beoogde doelgroep behoren en de ondersteuning hard nodig hebben …", maar het woord

"feitelijk", dat hier gebruikt wordt, zou juist niet gebruikt moeten worden, want feitelijk behoren ze niet tot de beoogde doelgroep. Qua intentie wel, maar dat staat er juist niet.

We hebben de kans gehad om deze wijziging mogelijk te blokkeren. Dat heeft niet zoveel zin, want er was al een meerderheid voor. Maar het is wel opvallend dat er bij een verordening weer slordig omgegaan wordt met de tekst.

We gaan verder naar de inhoud, aansluitend op de inbreng van de Partij van de Arbeid. De hardheidsclausule die nu is ingevoerd, geeft al een beetje aan dat ook het college ziet dat het dynamisch minimabeleid wat aan de hardvochtige kant is. Voor GroenLinks is het helder dat met het dynamisch minimabeleid huishoudens met kinderen stevig zwaar benadeeld worden. De inkomsten die zij op jaarbasis gaan missen, kunnen tot € 1.000 oplopen. Deze Verordening individuele inkomenstoeslag is een gevolg van en een vervolg op dat minimabeleid, maar met de steun van onder andere het CDA en Voorschoten Lokaal werd motie 339 aangenomen om die gemiste inkomsten voor kinderen te compenseren. Het college heeft aangegeven niet bereid zijn om die inkomsten te compenseren, maar nu is er een herkansing middels het door de PvdA ingediende amendement 334. Hiermee wordt een klein deel van die gemiste inkomsten gerepareerd. Ik doe dus een oproep aan de partijen in deze raad: als je motie 339 serieus neemt, stem dan voor dat amendement. Graag boter bij de vis.

De **voorzitter**: U bent door uw spreektijd heen.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Voorzitter. In de commissie heeft het CDA aangegeven dat we de aanpassing van de verordening steunen, omdat de aanpassing van de verordening leidt tot een hoger bereik. Dat sluit aan bij wat we wilden bij het dynamisch minimabeleid, maar dat hebben we al gezegd in de commissie. We vinden ook de toevoeging van de hardheidsclausule een verbetering van het voorstel; die heten we dus welkom.

We hebben een vraag aan het college over het ingediende amendement. Is de Kadernota 2026 een dekking voor de maatregel die het amendement beoogt of kan een Kadernota niet tot dekking leiden? Dat horen we graag.

U werkt aan het maatwerkbudget, zoals u heeft aangegeven in informatiebrief 36. Is dat misschien ook een instrument dat hulp kan bieden in onbillijke gevallen?

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. De heer Posthuma refereerde er al aan: een halfjaar geleden heeft deze raad met een flinke meerderheid uitgesproken dat het nieuwe minimabeleid er niet toe mag leiden dat gezinnen met kinderen nadeel gaan ondervinden. Dat was een duidelijke uitspraak, maar desondanks heeft het college besloten om dat toch te doen. Dat mag, want het was een motie, maar nu ligt er een verordening voor, een besluit van de raad. Op die verordening is door de PvdA, met ondersteuning van GroenLinks en de SP, een amendement ingediend dat eigenlijk precies hetzelfde inhoudt als wat de raad een halfjaar geleden al heeft gezegd: gezinnen met kinderen mogen er niet op achteruitgaan. Het verschil tussen nu en een halfjaar geleden is dat er nu een daadwerkelijk besluit wordt genomen. Als deze raad de motie van een halfjaar geleden serieus neemt, kan de raad er nu door middel van dit besluit voor zorgen dat die wordt uitgevoerd.

Mevrouw **De Bruin** (VVD): Voorzitter. De VVD kan kort zijn over deze verordening, die volgt op het beleid dat we ruim een halfjaar geleden met elkaar hebben afgestemd in deze raad en die op deze manier wordt voorgelegd om dat beleid ten uitvoer te brengen. Motie 339, waarnaar verwezen wordt, hebben we toentertijd niet gesteund. Dat leidt ertoe dat wij het nu voorliggende amendement niet zullen steunen. Er is met het dynamisch minimabeleid een keuze gemaakt om het budget dat er is, op een andere manier te verdelen. Dat betekent dat er ook een heleboel huishoudens zijn die nu wel onder de reikwijdte gaan vallen en die hier hun voordeel mee doen. Dat kan in individuele gevallen leiden tot situaties waarin mensen erop achteruitgaan. Dat is een keuze die we als samenleving met elkaar moeten maken om uit schaarste te kunnen kiezen en op een effectieve manier ons geld in te zetten. Daarom volgen wij het dynamisch minimabeleid om dat op deze wijze te doen. We zijn nog wel benieuwd naar het antwoord van de wethouder op de vraag van de heer Van Oostrum van het CDA of er nog andere alternatieven en instrumenten zijn om mogelijke gevallen waarin echt serieus achteruitgang plaatsvindt, te compenseren. Daar wachten wij het antwoord op af.

Mevrouw **Zoun** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Voor ons ligt de verordening, die wat ons betreft eigenlijk een hamerstuk was. Dit is gewoon een uitvoering van wat we eerder hebben besproken. Wij zijn eerder voorstander geweest van motie 339. We hebben daarop de reactie van de wethouder gekregen dat dat op dit moment € 100.000 kost. Ik kan inderdaad eerlijk vertellen dat het gewoon pijn doet. Nee, wij willen niet bezuinigen; natuurlijk willen wij niet bezuinigen, maar we staan wel gewoon voor keiharde keuzes. Ons ravijnjaar is twee jaar uitgesteld, maar komt er gewoon nog steeds aan. Wij zijn er nu niet voor om nu de keuze te maken om structureel te dekken met incidenteel geld. Met de Kadernota komen er op dit moment zoveel keuzes op ons af dat we het ook niet fijn vinden om onze inwoners nu een worst voor te houden en die later toch weer terug te trekken. Om deze redenen zullen wij het amendement niet steunen.

De heer **Maassen** (SP): Is mevrouw Zoun ervan op de hoogte dat in de zojuist als hamerstuk aangenomen begroting Hecht voor het sociaal domein structureel € 48.000 overblijft die vervalt in het sociaal domein, zoals is gebleken in de commissiebehandeling?

Mevrouw **Zoun** (Voorschoten Lokaal): Ja.

De heer **Maassen** (SP): Is mevrouw Zoun dan met mij van mening dat er binnen de begroting van het sociaal domein al een overschot van de helft van het nodige bedrag is die zonder enige pijn kan worden ingezet voor deze groep?

Mevrouw **Zoun** (Voorschoten Lokaal): Wij staan er zeker achter dat het budget binnen het sociaal domein moet blijven, maar ik zou graag aan de wethouder willen vragen hoe hij de invulling daarvan voor zich ziet en waar dat het best aan het besteed kan worden.

De **voorzitter**: De derde en laatste interruptie van de heer Maassen.

De heer **Maassen** (SP): Hoe gaat mevrouw Zoun dan aan gezinnen met een uitkering met kinderen uitleggen dat er wel geld is om hun uitkering op peil te houden maar dat Voorschoten Lokaal hun liever een worst voorhoudt en later weer afpakt?

Mevrouw **Zoun** (Voorschoten Lokaal): Deze vraag snap ik niet helemaal.

De **voorzitter**: Meneer Maassen, u mag uw vraag verduidelijken.

De heer **Maassen** (SP): Hoe gaat u deze mensen uitleggen dat u eerst zegt dat u hun geld niet gaat afpakken en dat u dat uiteindelijk, als boter bij de vis moet worden geleverd, toch doet?

Mevrouw **Zoun** (Voorschoten Lokaal): Omdat we gewoon keihard moeten bezuinigen. We krijgen gewoon niet meer geld van het Rijk. Het is het maken van een keuze. Hoe naar ik dat ook vind, er moet een keuze gemaakt worden. We hebben hier geen geldboompje staan. Dat zou ik leuk vinden, maar dat hebben we niet.

De **voorzitter**: Let op uw spreektijd, mevrouw Zoun. Die is op, maar ik zie nog een interruptie van de heer Posthuma.

De heer **Posthuma** (PvdA): Mevrouw Zoun weet dat het ravijnjaar verplaatst is naar 2028. In het amendement staat specifiek dat er geld moet worden vrijgemaakt voor 2026 en 2027. Dat geld is er simpelweg. Hoe kunt u dan zeggen dat er geen geld is? U weigert gewoon om dat uit te betalen. Mijn vraag is hoe u dat gaat uitleggen aan de bewoners hier in Voorschoten.

De **voorzitter**: Exact dezelfde vraag is al gesteld door de heer Maassen, maar nog één antwoord hierop.

Mevrouw **Zoun** (Voorschoten Lokaal): Dit is niet het enige onderdeel binnen het sociaal domein. Er komen nog meer onderdelen aan van het sociaal domein. De keuzes gaan we maken bij de Kadernota.

De heer **Posthuma** (PvdA): De keuze is nu, mevrouw Zoun. De verordening wordt nu vastgesteld. U kunt zich niet verschuilen achter de Kadernota, die over een paar weken wordt behandeld.

De **voorzitter**: Dat is geen vraag.

Mevrouw **Wijnen** (D66): Voorzitter. Hoewel we nog redelijk ruim in de spreektijd zitten, houden we het relatief kort. D66 sluit zich van harte aan bij het inhoudelijke betoog van de heer Posthuma van de PvdA en de heer Maassen van de SP. Als mede-indieners van motie 339 van destijds zullen wij amendement 334 uiteraard steunen. Daarnaast onderschrijven wij de opmerkingen van de heer 't Lam van GroenLinks over de procedure rondom deze wijziging van het raadsvoorstel. Tot slot wachten wij de reactie van de wethouder op de gestelde vragen en op het amendement af.

De **voorzitter**: Ik vraag wethouder De Bruin om de vragen te beantwoorden en in te gaan op het amendement. Het college heeft nog vier minuten spreektijd. Dus graag kort en bondig antwoorden.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Het lijkt wel alsof dat altijd bij mij genoemd wordt. Ik weet niet waarom; hoe zou dat nou komen?

Allereerst: wij hadden u uiteraard het liefst niet last minute nog een aanpassing doen toesturen. Dit is aan het licht gekomen door een paar kritische vragen, ook vanuit Wassenaar. Ik moet zeggen dat we daar achteraf heel dankbaar voor zijn. Is dit echt een fout die we herstellen? Nou, dat niet, want we hebben met de verordening eigenlijk gewoon de VNG-verordening en dergelijke gevolgd. Alleen denken wij dat wij met de aanpassing door toevoeging van deze hardheidsclausule meer recht doen aan het maatwerk dat we natuurlijk nastreven met het dynamisch minimabeleid. Dat betekent concreet dat we, als mensen net een paar euro boven de grens zitten, die mensen toch kunnen helpen en dat dat eenvoudiger gaat.

Ik wil ook reageren op de inbreng van de heer 't Lam. Het doel legde ik zojuist al uit. Het woordje "langdurig" hoort daar inderdaad bij te staan, maar het is fijn dat u dat zei. Dat foutje hebben we waarschijnlijk in de haast gemaakt.

Er zijn een paar vragen gesteld. Is er in de Kadernota nog dekking te vinden? Daar kom ik straks op terug bij het bespreken van het amendement. Mevrouw De Bruin heeft heel goed uitgelegd hoe we op dit punt zijn gekomen. We hebben deze discussie inderdaad al eerder gevoerd. Mevrouw De Bruin en ook het CDA vroegen naar het maatwerkbudget en eventuele alternatieven. Het is inderdaad een keuze die we hebben gemaakt bij het dynamisch minimabeleid. We kiezen voor een bredere doelgroep. Dat betekent ook dat we op sommige punten moeten inleveren; dat is op dit punt. Ik kan me best voorstellen dat mensen dat pijnlijk vinden. Wat zijn de alternatieven? We proberen echt in te zetten op een betere samenwerking, ook met de Stichting Leergeld. We hebben sinds vrij recent natuurlijk ook het Jeugdfonds Sport & Cultuur en we hebben voor kinderen tussen 12 jaar en 17 jaar ook de tegemoetkoming digitale middelen. Het is vooral belangrijk dat we die kinderen weten te bereiken en weten te wijzen op dit soort voorzieningen die er zijn.

Ik ga nu in op amendement 334 van de PvdA, GroenLinks en de SP. Zoals ik al zei, is deze discussie al eerder gevoerd in het kader van het minimabeleid en inderdaad motie 339. Het amendement en ook de sprekers van zojuist geven aan dat er meer ruimte zit in de gemeentebegrotingen van 2026 en 2027, maar dat is nog niet gezegd. Het is op dit moment echt nog onduidelijk of dat inderdaad zo is. Dat blijft waarschijnlijk nog onduidelijk of onzeker tot de volgende Meicirculaire, die aan het eind van deze maand of begin juni uitkomt. Dat is - voor sommigen misschien helaas - de reden waarom ik hier nog steeds niet duidelijk financiële ruimte voor kan aanwijzen, zoals ook eerder aangegeven in de raadsinformatiebrief van 14 januari, dus in de reactie op de motie. Ik kan daarom op dit moment niets anders doen dan ontraden. Daarnaast zou ik adviseren om eventuele aanpassingen in te dienen wanneer we straks de eerste resultaten hebben van het dynamisch minimabeleid of bij de behandeling van de Kadernota, maar als we dan nog geen duidelijkheid hebben over de vraag of er meer ruimte is, kunt u er natuurlijk voor kiezen om daarvoor iets anders in te leveren. Ik kan het op dit moment niet mooier maken.

De **voorzitter**: Ik kijk rond. Zijn alle vragen beantwoord?

De heer **'t Lam** (GroenLinks): Ik had aanvullend op de foutjes ook gevraagd naar het woordje "feitelijk" in de toelichting op de hardheidsclausule om te voorkomen dat de beoogde groep straks eigenlijk niet in het verhaal gaat voorkomen.

Wethouder **De Bruijn**: Ik kan me dat voorstellen, maar ik heb net eigenlijk al uitgelegd waarvoor het bedoeld is. Het staat juist wél op die manier in de verordening, dus met de bedoeling dat we juist de mensen die net over die grens gaan, wél kunnen helpen. Dat is de achterliggende gedachte. Ik hoop dat dat in ieder geval die helderheid geeft.

De **voorzitter**: Meneer Van Oostrum, heeft u in de eerste termijn ook een vraag gesteld die niet is beantwoord?

De heer **Van Oostrum** (CDA): Ik zal de vraag preciseren. De verordening gaat in op 1 juli 2025, maar de Kadernota ziet toe op de begroting voor 2026. Volgens mij is het amendement technisch dus ook niet sluitend. Bent u dat met me eens?

Wethouder **De Bruijn**: Dat klopt. Daarom zeg ik ook dat we het dynamisch minimabeleid met elkaar hebben besproken en hebben afgesproken dat we dat minimabeleid periodiek gaan evalueren: hoe werkt het en hoe pakt het uit? Dat is volgens mij richting volgend jaar het moment om te kijken of we daar iets moeten aanpassen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Een korte reactie op de heer Van Oostrum: het amendement is opgesteld met ondersteuning van het ambtelijk advies. Daarmee is het in lijn met wat mogelijk is.

De **voorzitter**: Meneer Posthuma, u kunt hier niet weer ambtelijk advies en ambtenaren noemen. Dat kan gewoon niet; dat ga ik gewoon niet accepteren. We zijn hier bezig met een politiek debat. U mag alle vragen stellen, maar de wethouder is politiek verantwoordelijk en is daar ook op aanspreekbaar. Anders krijgen we een beeld dat gewoon niet goed is.

De heer **Posthuma** (PvdA): Dat ben ik om de volgende reden niet met u eens, voorzitter; ik zal het even uitleggen. Meneer Van Oostrum suggereert dat het niet zou kunnen. Het gaat mij erom dat er een politieke keuze wordt gemaakt. We kunnen het er best met elkaar over oneens zijn dat het niet kan, maar de suggestie wekken dat het bijvoorbeeld technisch niet goed in elkaar zit en ook niet zou kunnen, werp ik verre van me. Dat doe ik ter ondersteuning.

De **voorzitter**: De wethouder is politiek verantwoordelijk voor alles wat er gebeurt. Hij moet daar ook op worden aangesproken, niemand anders. Zijn er nog andere vragen? Dat is niet het geval. Meneer 't Lam heeft behoefte aan een tweede termijn. Dan is het woord aan hem.

De heer **'t Lam** (GroenLinks): Voorzitter. Ik ben, gelet op de spreektijden, enigszins verrast dat ik het woord krijg.

De **voorzitter**: Dat is waar.

De heer **'t Lam** (GroenLinks): Maar ik heb nu het woord.

De **voorzitter**: Eén zin.

De heer **'t Lam** (GroenLinks): Ik vind het van belang om de hele raad te wijzen op het belang van motie 339. Ik wil de raad er ook op wijzen dat het belangrijk is om uitspraken die in het verleden zijn gedaan, serieus te nemen. De kans om dat te effectueren is het amendement dat hier voorligt.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik ben een beetje geschrokken van het feit dat de fractie van Voorschoten Lokaal in de publiciteit een halfjaar geleden wel riep dat zij gezinnen met kinderen met een uitkering niet zou gaan korten en vervolgens, op het moment dat die keuze toch gemaakt wordt, zegt: ja, we zouden het wel graag willen, maar we moeten andere keuzes maken. En dan heeft zij ook nog het lef om hier tegen de raad te zeggen dat het toch op peil houden van die uitkering hetzelfde is als anderen een worst voorhouden die je later weer moet intrekken. Beste mensen van Voorschoten Lokaal, ú bent degene die dat doet en niemand anders.

De **voorzitter**: Als ik de heer 't Lam per ongeluk één zin heb gegeven, moet ik ook mevrouw Zoun natuurlijk één zin geven, want gelijke monniken, gelijke kappen. Wilt u één zin uitspreken in de tweede termijn, met twee komma's?

Mevrouw **Zoun** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Dan wil ik graag even ingaan op de opmerking van de heer Maassen. Ik kan het niet mooier maken dan het is en wij zijn zeker niet naar de pers gestapt, maar als u een persbericht heeft dat ik geschreven heb, hoor ik dat graag.

De heer **Maassen** (SP): Ik refereerde gewoon aan wat mevrouw Zoun een halfjaar geleden hier in de raad heeft gezegd bij de behandeling van die motie. Die woorden trekt ze nu helemaal in.

De **voorzitter**: Er zijn geen aanvullende vragen gesteld. De wethouder hoeft dus niet meer aan het woord te komen. Is dat juist? Ja, dat klopt. Ik sluit de beraadslaging en we gaan over tot de stemmingen.

In stemming komt amendement 334 van de PvdA, GroenLinks en de Socialistische Partij.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van D66, GroenLinks, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd en de fracties van het CDA, Voorschoten Lokaal en de VVD ertegen hebben gestemd.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen, kort en bondig.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Nu het amendement niet is aangenomen, kunnen wij niet instemmen met deze verordening.

De heer **'t Lam** (GroenLinks): Voorzitter. Ik sluit me volledig aan bij de woorden van de heer Maassen.

Mevrouw **Wijnen** (D66): Voorzitter. Ik sluit me van harte aan bij de vorige sprekers qua stemverklaring. Wij zullen dus tegenstemmen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Een zeer teleurstellende uitslag en we zullen tegenstemmen.

Het voorstel wordt met een digitale stemming aangenomen met 12 tegen 9 stemmen, waarbij de fracties van D66, GroenLinks, de PvdA en de SP ertegen hebben gestemd en de fracties van het CDA, Voorschoten Lokaal en de VVD ervoor hebben gestemd.

12. Zienswijze begroting Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland 2026 (raadsregistratienummer Z/25/098321/441808)

De **voorzitter**: We bespreken vanavond de conceptzienswijze waarin de raad reageert op de conceptbegroting van deze gemeenschappelijke regeling. Ik constateer dat Voorschoten Lokaal, GroenLinks en de SP geen spreektijd meer hebben. Meneer Bremmer, u heeft 18 seconden.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. We zien graag een reactie van de wethouder op het amendement van de Partij van de Arbeid tegemoet.

De **voorzitter**: Is hiermee het amendement van de Partij van de Arbeid ingediend door het CDA? Heb ik dat goed begrepen? Ja, ik probeer de cirkel rond te maken. Het amendement is hierbij ingediend. Wat een mooie samenwerking vanavond!

Het amendement, dat wordt ingediend door de PvdA en GroenLinks, luidt:

"Amendement 330.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen op 15 mei 2025, gezien het raadsvoorstel Z/25/098321/441808,

constaterende dat:

a. *in de conceptbegroting 2026 van Holland Rijnland een bezuiniging van € 79.000 is opgenomen op de taken van het Regionaal Bureau Leerrecht (RBL);*
b. *uit het jaarverslag 2023-2024 van november 2024 blijkt dat het aantal thuiszitters in de regio Holland Rijnland sterk is toegenomen (van 464 in 2021-2022 naar 774 in 2023-2024);*
c. *ook het verzuim in het voortgezet onderwijs fors is gestegen (van 560 in 2019-2020 naar 1.118 in 2023-2024);*
d. *Holland Rijnland aangeeft in antwoorden op technische vragen dat de bezuiniging van 79.000 euro vooralsnog geen personele gevolgen zal hebben, omdat wordt gerekend op hogere rijksbijdragen vanuit het nieuwe VSV (voortijdig schoolverlaten)-programma per 2026;*
e. *uit beantwoording van technische vragen ook blijkt dat deze hogere VSV-middelen nog onzeker zijn en de exacte bedragen nog niet bekend zijn;*

overwegende dat:

f. *de uitvoering van de leerplicht en de aanpak van voortijdig schoolverlaten essentiële taken zijn voor het welzijn en de ontwikkelingskansen van jongeren in onze regio en Voorschoten in het bijzonder;*
g. *er op dit moment sprake is van een forse stijging van het aantal thuiszitters in het werkveld, evenals een toename van het verzuim. Dit vergt aandacht.*
h. *het wenselijk is om bij het beschikbaar komen van extra middelen deze in te zetten om deze problemen aan te pakken;*

Besluit:

Aan de zienswijze ten aanzien van de conceptbegroting 2026 Holland Rijnland de volgende passage toe te voegen tussen de een-na-laatste en laatste alinea:

'De gemeente Voorschoten spreekt de wens uit dat, indien in de loop van 2026 extra middelen beschikbaar komen - bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, door hogere bijdragen vanuit het Rijk in het kader van het VSV-programma - Holland Rijnland prioriteit geeft aan het versterken van de uitvoering van het Regionaal Bureau Leerrecht (RBL), met als doel het terugdringen van de bestaande achterstanden, zoals gesignaleerd in het jaarverslag 2023-2024.'"

Mevrouw **Mieremet** (D66): Voorzitter. We hebben hier in de commissie uitvoerig over gesproken, ook over de totstandkoming van het amendement. Bij dezen willen we zeggen dat we dat ondersteunen.

De **voorzitter**: Wil de PvdA nog iets zeggen over het amendement dat is ingediend door het CDA?

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik ben heel benieuwd of het CDA het amendement dan ook echt medeondertekent en ervoor stemt, maar we moeten nog maar even kijken wat daar verder uit gaat komen. We hebben een goede technische commissievergadering gehad, waarin de leden van Holland Rijnland duidelijk uitgelegd hebben wat er met het geld gebeurt. Wij hebben in de jaarverslagen een behoorlijke stijging gezien van het aantal kinderen die niet op school zitten maar thuis. Daar maken wij ons heel veel zorgen over, omdat school wat ons betreft heel belangrijk is. Je kunt daar leren en het is een plek van structuur, sociale veiligheid en dagelijks contact. Voor veel van deze jongeren is het de enige plek waar ze echt gezien kunnen worden. Als dat wegvalt, verdwijnen ze niet van het toneel, maar komen ze op plekken terecht met zwaardere vormen van hulpverlening, zoals in de jeugdzorg, maatschappelijke opvang of in het uiterste geval de justitiële keten. Daar maken we ons heel veel zorgen over. We willen graag dat Holland Rijnland, als daar geld voor vrijkomt, daar handen en voeten aan weet te geven. We willen de bezorgdheid die wij hebben op basis van het jaarverslag, op die manier overbrengen. Daar zitten geen financiële consequenties aan vast, maar wij denken dat het noodzakelijk is om de kosten van de jeugdzorg en andere zaken op de langere termijn hier in Voorschoten in bedwang te kunnen houden.

De **voorzitter**: Ik vraag wethouder Van der Elst om in te gaan op het amendement. Volgens mij is dat het enige wat voorligt voor de wethouder, want ik heb geen andere vragen gehoord.

Wethouder **Van der Elst**: Voorzitter. Ik wil graag kort ingaan op de strekking van amendement 330, zoals ingebracht door de fractie van het CDA, met ondersteuning van de fracties van de PvdA, GroenLinks en de SP, als ik het goed begrepen heb. Wat hier feitelijk achter ligt, is inderdaad een breedgedragen maatschappelijk probleem. Het gaat om tal van redenen vaak niet goed met de jeugd. Die cijfers liegen er niet om. Op pagina 12 van het jaarverslag van Leerrecht staat beschreven hoe hardnekkig deze problematiek is. Het is niet zo dat je met eventjes wat extra geld een heel groot stuk kan oplossen. Het is in essentie een groot probleem en het wordt gezien door Holland Rijnland, maar zoals u ook aantreft in de schriftelijke beantwoording van uw eerder ingediende schriftelijke vragen, gaat datgene wat hier voorligt, niet ten koste van personele inzet. De ombuiging die feitelijk voorgesteld wordt, is dat gemeentes wat minder gaan bijdragen. In die zin is het dus een ombuiging in het kader van de taakstelling van de FKGR, maar die wordt naar verwachting overgenomen door de subsidie voortijdige schoolverlaters. Voor zover er aan de outputkant, dus bij wat er wordt geleverd, nog iets omgebogen wordt, zit dat in de sfeer van voorbereidingen op veranderingen in wetgeving; dat is in 2025 gedaan of wordt nog gedaan. In 2026 gaat die wetgeving in. In die zin vervalt er dan dus een stuk activiteit. De kern waar het om gaat, is dus dat die doelgroep in 2026 net zo goed wordt bediend vanuit de personele inzet, zoals dat in 2025 geweest is. Om die reden willen we het amendement graag ontraden.

De **voorzitter**: Hebben de fracties van de VVD, het CDA en D66 behoefte aan een tweede termijn?

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Wij zullen ons nader uitspreken bij de stemverklaring.

De **voorzitter**: Dat is prima. Ik sluit de beraadslaging en we gaan over tot de stemmingen.

In stemming komt amendement 330 van de PvdA en GroenLinks.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Wij danken de fractie van de Partij van de Arbeid voor het signaal dat zij naar voren heeft gebracht. Die bezorgdheid is terecht en die delen wij ook, maar aan de andere kant zijn we ook ontvankelijk voor de reactie van de wethouder op dit amendement. Daarom zullen we het niet steunen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Wij zullen het amendement steunen. Er is een reden waarom er vanuit het Rijk extra geld naar deze organisatie gegaan is. Dat halen we nu lokaal deels terug; dat was de opdracht van de gemeenten, maar wij denken dat dit zo snel mogelijk ongedaan gemaakt moet worden, want hierin moet geïnvesteerd worden.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Bremmer.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik zal ons eigen amendement nadrukkelijk ondersteunen. Het is een groot maatschappelijk probleem en het is goed om daar extra aandacht voor te vragen als daar gelden voor vrijkomen. Dat is de reden waarom wij hiervoor zullen stemmen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat er door de afwezigheid van de heer Maassen twintig aanwezige raadsleden zijn en dat er dus twintig stemmen zullen worden uitgebracht.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 8 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van GroenLinks en de PvdA ervoor hebben gestemd en de fracties van het CDA, Voorschoten Lokaal en de VVD ertegen hebben gestemd.

In stemming komt het voorstel.

Het voorstel wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

13. Eervol ontslag griffier (raadsregistratienummer Z/25/098137)

De **voorzitter**: We hebben nog één belangrijk onderwerp. Geachte griffier, dit is uw laatste raadsvergadering, want u gaat ons verlaten. Met uw goedvinden wil ik dus een paar dingen gaan zeggen.

Beste Bert Jan, we zijn aan het eind van deze vergadering gekomen. Zij zou om 21.00 uur afgelopen zijn. We lopen iets uit de tijd, maar dat zijn we hier in Voorschoten wel gewend, zo nu en dan. Nog één agendapunt, jouw afscheid of, zoals het op de agenda staat, het eervol ontslag van de griffier. Gelukkig is het eervol; dat is toch wel prettig. Je gaat Voorschoten na vijfenhalf jaar verlaten voor de griffiersfunctie bij de gemeente Voorst. Dat betekent voor jou niet alleen een andere werkomgeving, maar ook een andere woonomgeving, een grote verandering voor jou en je gezin, want dat gaat gelukkig gezellig met jou mee. Van de Randstad, de Parel aan de Vliet en de Residentie, waar je nu woonachtig bent, ga je naar een dorpje in de provincie Gelderland, tussen de Veluwe en de IJssel, als mijn aardrijkskunde op orde is. Je zit straks dichter bij de grens met Duitsland dan bij de Noordzee. Dat heeft ook voordelen, want ik weet uit ervaring dat boodschappen doen een stuk goedkoper is. Daar moet je dus zeker even heen rijden.

Maar ik weet ook dat je je gaat onderdompelen in een andere cultuur. Je gaat naar een gebied waar ze plat praten. Ik zal niet Achterhoeks gaan praten, maar het is ook een gebied waarin "jao, jao" "nee" betekent. Onthoud dat goed! Het is een gebied waar de mensen geen blad voor de mond nemen en waar noaberschap hoog in het vaandel staat, maar vooral waar de mensen ondanks hun directheid - want die hebben ze - een hart van goud hebben. Gelukkig heb je al een beetje aan deze karaktereigenschappen kunnen wennen met deze burgemeester met Achterhoekse roots. Je gaat wonen in de stad waar elk jaar met kerst het grootste Dickensfestival van Europa wordt gehouden. Daar kan de Residentie natuurlijk niet tegenop; dat is natuurlijk onwijs leuk.

Alle gekheid op een stokje: je hebt je vijfenhalf jaar vol ingezet voor de gemeenteraad van Voorschoten. Je bent een griffier die staat voor zijn raad, die scherp is op de positie van de raad als hoogste orgaan, maar die de raad ook een spiegel voorhoudt. Je bent ook een griffier geweest die voortdurend bruggen slaat tussen raad, college en ambtelijke organisatie. Je inzet daarvoor was helder. Zo heb je het college op een aantal momenten toch wel behoed voor uitglijders en je stond altijd open en klaar voor afstemming met de wethouders, maar je duwde de wethouders ook gewoon terug als je een andere opvatting had. Zo hoort het ook. Je dacht mee met de raad over de wijze van besluitvorming en vooral ook over de informatievoorziening. Je hebt je kennis op vele momenten aan de organisatie overgedragen over wat een raad nodig heeft om te komen tot goede besluitvorming. Daar hebben we de afgelopen jaren met elkaar echt wel stappen gezet.

Je bent als griffier ook een onmisbare schakel in de zogenaamde driehoek van de secretaris, de griffier en de burgemeester. Het goed functioneren van deze driehoek is echt belangrijker dan menigeen denkt. Wij staan met z'n drieën aan de basis van die goede besluitvormingsprocedure. Zonder die basis gaan er echt dingen gruwelijk mis. We hebben daar de afgelopen jaren met elkaar goede stappen in gezet en we hebben daar ook invulling aan gegeven, waardoor zaken beter zijn gaan lopen. Heeft het af en toe geschuurd? Jazeker, maar dat hoort er nu eenmaal bij, want we keken alle drie vanuit onze eigen positie naar hetzelfde proces. Dat leidde er alleen maar toe dat dingen beter gaan, altijd met respect en begrip voor de ander en voor zijn of haar positie.

Ik wil je bedanken, Bert Jan, voor de fijne samenwerking, je steun en al je inzet voor Voorschoten. Namens de raad wens ik je heel veel succes in je nieuwe baan als griffier in de gemeente Voorst, maar ook vooral heel veel plezier. Ik ga je geen adviezen meer meegeven, hooguit één tip: als je iets tegen de voorzitter zegt, denk er dan aan dat de microfoon uit moet staan. Maar bovenal, Bert Jan, alle geluk voor jou en je gezin in toch wel het mooiste gedeelte van Nederland. Heel veel plezier en succes, en dank je wel voor alles!

(Applaus)

De **voorzitter**: Ook jou laten je natuurlijk niet zomaar gaan. Naast een mooie bos bloemen die ik je straks in handen druk, hebben we wat anders moois. We hopen dat je hiermee nog eens aan je tijd in Voorschoten terugdenkt. Het is te gebruiken voor diverse vloeibare stoffen. Als je lekker buiten zit, in de zon - in het oosten gaat de zon natuurlijk een paar minuten later onder dan hier - kun je daar extra lang van genieten. Denk af en toe nog even aan ons terug. Het is een mooie karaf met de skyline van Voorschoten erop. Ja, echt waar; dat vind ik zó leuk. Je kunt dus gewoon kijken naar de Zilverfabriek, het gemeentehuis, Berbice en nog wat. Het kaartje zit er ook in.

De heer **Urban**: Voorzitter. Als ik het woord heb, wil ik graag een paar dingen zeggen. In 2019 stond ik dáár en mocht ik in een wat beladen raadsvergadering de eed afleggen. Een maand later

was er een bijzondere raadsvergadering. Toen mocht ik een Koninklijk Besluit voorlezen over burgemeester Pauline Bouvy-Koene. Vandaag mag ik weer een keer spreken en heb ik iets meer spreektijd. Het mooie van de spreektijd is dat alleen de voorzitter en de griffier precies weten hoeveel spreektijd er nog is.

Voorzitter, Nadine, dank voor je mooie woorden. Ik denk dat die onderstrepen dat we heel prettig hebben samengewerkt, op het scherpst van de snede, soms met een scherp randje en altijd met heel veel waardering voor elkaars inbreng. In die jaren sinds 2019 is er ontzettend veel gebeurd. Ik durf deze raad en ook de griffie met een heel gerust hart achter te laten. Ik wil nog wel iets over deze raad zeggen. De publieke tribune is wat klein, maar ik heb toch voorgesteld om de Tweede Kamer hier een keer uit te nodigen voor een werkbezoek, want ik vind dat wat wij hier in de raadzaal doen, echt uniek is, niet alleen in wereldverband - een democratische dialoog; kom daar nog eens om - maar ook in Nederland coalitieland. Heel vaak is democratie de helft plus één. In mijn overtuiging is democratie luisteren naar minderheidsstandpunten en minderheidsbelangen, ook als ze van kleine groepen zijn. Ik denk dat dat ons hier zo kwaad en zo goed als het gaat lukt; we doen dat in ieder geval heel vaak. Je ziet het ook vanavond weer: het lukt ons om met brede en ook wisselende meerderheden besluiten te nemen. Wat we hier doen, is volgens mij ook uniek omdat we het vooral hebben over de inhoud, niet over het proces en over procedures. Ik denk dat het uniek is omdat de moties die hier worden ingediend, meestal niet zomaar schoten hagel zijn die eigenlijk persberichten en tweetjes zouden moeten zijn maar een serieuze poging om het beleid wat goede accenten mee te geven. Ik denk ook dat het uniek is omdat het er hier lekker scherp aan toe kan gaan, maar meestal niet persoonlijk wordt. Als het wel een keer persoonlijk wordt, drinken we een kop koffie of een biertje en gaan we gewoon goed met elkaar verder. Het is ook een beetje uniek - dat is vanavond zelfs genoemd - dat we dit onder het toeziend oog van Vrouwe Justitia doen als symbool van waarheid en recht. Wat ook een beetje uniek is, is dat ik op die stoel heb gezeten om een jongerenraad voor te zitten; dat is iets moois in wording in Voorschoten. Wat we hier doen, is uniek omdat de lokale pers bijna altijd aanwezig is. Veel waardering voor al die uren die je hier zit om verslag te doen van wat er gebeurt in de raadzaal; ook dat gebeurt niet overal. Een laatste algemeen ding: ik denk dat wat we hier doen ook uniek is door de korte lijnen die er zijn tussen college, raad, griffie en organisatie. Nadine noemde het al: als driehoek werken we echt met korte lijnen samen. Burgemeester, secretaris en griffier weten elkaar heel goed te vinden. Dank daarvoor, ook aan Erik. Dat sijpelt in de hele organisatie door, met wethouders, beleidsadviseurs, maar ook in de contacten tussen griffie, secretariaat, bodes. Korte lijnen, geen bureaucratie, lekker aan de slag en gaan voor dat ene belang, namelijk een nog beter Voorschoten. Dus petje af. Dat is echt iets om te koesteren, want ook dat is best uniek. Met deze dingen leg ik de lat voor jullie voor de komende tijd natuurlijk wel een beetje hoog, want je hebt als raad gewoon een voorbeeldrol.

Deze raad is vooral uniek omdat jullie allemaal zo uniek zijn, als personen. Ik heb echt genoten van de samenwerking, een-op-een. Soms werden er allerlei hele persoonlijke dingen in vertrouwen gedeeld, allerlei dilemma's. Ik kreeg heel veel vertrouwen en ook ruimte om foutjes te maken. Dat gaf mij altijd weer de energie om voor iedere vergadering hands-on aan de slag te zijn en door de jaren heen ook steeds weer te werken aan een sterkere raad en een sterkere griffie, iets waarvan ik denk dat ik dat nu met een gerust hart achter mij kan laten.

Daar wil ik het bij houden. Over anderhalve week is het persoonlijke afscheid. Dan zal ik nog een paar dingen zeggen, maar voor nu heb ik gezegd, voorzitter.

(Applaus)

De **voorzitter**: Dank je wel!

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter, een kort punt van orde. Moet er formeel niet nog een raadsbesluit genomen worden? Er ligt immers een raadsbesluit voor.

De heer **Urban**: Ja, er moet worden geconstateerd dat het raadsbesluit is vastgesteld.

De **voorzitter**: Echt? Dat ga ik gewoon niet zeggen, want dan gaat hij gewoon niet weg. Ik sta nu dus voor een dilemma. Meneer de griffier, u bent hierbij met eervol ontslag. Het raadsbesluit is hierbij unaniem aangenomen. Dank u wel, meneer Deuzeman.

(Applaus)

De **voorzitter**: Dat stond niet in mijn annotatie.

14. Overig

Van dit agendapunt is geen gebruik gemaakt.

15. Sluiting

De **voorzitter**: Daarmee zijn we aan het einde van de vergadering gekomen. Ik verzoek u allen om de zaal direct te verlaten. Dan kunnen de bodes de zaal namelijk in orde maken voor de commissie WRG.

De voorzitter sluit om 22.15 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 3 juli 2025.

De griffier,

Ondertekend door Minke Elkerbout
op 16-07-2025

Mw. drs. M. Elkerbout

De voorzitter,

Ondertekend door Nadine Stemerdink
op 16-07-2025

Mw. drs. N. Stemerdink